

ROSMALLA

Jaargang 4
Nummer 1
Maart 1994

In dit nummer o.a.:

- *Het oude nest* van Van den Hanenberg
- Hannus d'n Heiboer
- Op vrijersvoeten, begin 20^e eeuw

COLOFON

Rosmalla (ISSN 0925-2894) is een uitgave van de Heemkundekring Rosmalen en verschijnt eenmaal per kwartaal.

Redactie:
Mari van de Ven
Harry Coppens

Redactieadres:
Stationstraat 8
5241 EE Rosmalen
tel. 04192-18349

Leden en donateurs ontvangen *Rosmalla*. Donateurs betalen minimaal f 25,- per jaar. Abonnees (voor minimaal één jaar) betalen f 25,- per jaar (postabonnees f 35,- per jaar), over te maken op het bankrekeningnr. van de Heemkundekring, onder vermelding van: "abonnement Rosmalla".

Bankrekeningnr.: 18.45.43.444 (Rabobank Rosmalen, postgiro van de bank: 1099372) ten name van Heemkundekring Rosmalen, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen.

De meeste oude nummers van *Rosmalla* en *Rosmalla Extra* zijn nog verkrijgbaar op het redactieadres.

Bestuur:

Th. Derksen, voorzitter, Weidestraat 15, 5241 CA Rosmalen. Tel. 04192-12591

A.J. van de Ven, 1e secretaris, M. Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. Tel. 04192-14094

J.W. Westerlaken, 2e secretaris en contactpersoon, Venstraat 53, 5241 CD Rosmalen, Tel. 04192-13562

Sj. Hoedemakers-van der Sluis, penningmeester, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen. Tel. 04192-17366

H. de Werd, archief, Hintham 127, 5246 AE, Tel. 073-415914

Copyright © 1993 Heemkundekring Rosmalen.

Zonder toestemming van redactie en / of bestuur mag niets uit deze uitgave worden overgenomen.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud der ondertekende artikelen. Aan deze artikelen zal ook nooit iets veranderd worden zonder overleg met de auteur(s). Foto's en andere illustraties worden te allen tijde teruggezonden; teksten op verzoek.

Kopij voor het volgende nummer inleveren vóór 1 mei 1994.

Bij de voorplaat: Een oude foto van de Spoorlaan (= Stationsstraat) te Rosmalen. Links op de voorgrond de tuin, horende bij villa Hoogoord, gelegen op de hoek Stationsstraat / Dorpsstraat. Rechts de inmiddels afgebroken woningen waar eens bakker Cees van Rosmalen zijn bakkerij had, en waar ook de Rosmalense groenteboer Nol Savelkouls, alias Nol Meties, woonde. Op de achtergrond het station van Rosmalen, daterend uit 1881.

VAN DE REDACTIE

Voor U ligt het eerste nummer van de vierde jaargang van de Rosmalla. Ook deze vierde jaargang zal weer uit vier nummers bestaan. Daarnaast zullen er meerdere Rosmalla Extra's uitkomen. De eerste daarvan is reeds verschenen en ging over de geschiedenis van onze Heemkundekring en de tweede zal in het najaar verschijnen en gaan over de oorlog en bevrijding van Rosmalen in 1944. Als U hiervoor (nog) artikelen wilt inzenden, verzoeken wij U dit zo spoedig mogelijk te doen, opdat wij als redactie voldoende tijd hebben om dit extra dikke nummer in elkaar te zetten.

De redactie van Rosmalla, Harry Coppens & Mari van de Ven

KINDERLIEDJES EN -VERSJES 3

Harry Coppens

13. MOEKE DAAR STAAT EEN VRIJER

Vlug en licht

1. Moe - ke, doar staait 'n vrij - er oan de deur,
2. Vroag ais, wat hai drin - ken wil,
3. Thee mit wid - de punt - - - jes,
4. Vroag ais, wat hai e - ten wil,
5. Gört mit proe - me - dan - - - ten, Fi - ke -
6. Vroag ais woar hai sloa - pen wil,
7. Op het mooi - ste bêr¹⁾ in hoer,
8. Vroag ais, hou - veul geld hai het,
9. Hon - derd doe - zend gul - - - den,
10. Loat hom din moar bin - nen - komn,

1-10 dom, fi - ke - dom, fi - ke - de - ri - dom,

1. Moe - ke, doar staait 'n vrij - er oan de deur!¹⁾
2. Vroag ais, wat hai drin - ken wil!¹⁾
3. Thee mit wid - de punt - - - jes!¹⁾
4. Vroag ais, wat hai e - ten wil!¹⁾
5. Gört mit proe - me - dan - - - ten!¹⁾ Hal - le - lu - jah!
6. Vroag ais woar hai sloa - pen wil!¹⁾
7. Op het mooi - ste bêr in hoer!¹⁾
8. Vroag ais, hou - veul geld hai het!¹⁾ bed.
9. Hon - derd doe - zend gul - - - den!¹⁾
10. Loat hom din moar bin - nen - komn!¹⁾

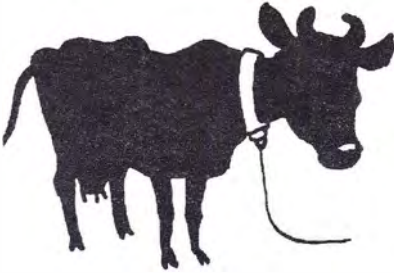
Naar div. mond. overl. uit het Noord-Oosten van ons land. 69

14.

Hela, plaatsje maken
Voor die jonge dame.
En de koekoek op het dak
Zong een liedje op zijn gemak.
O, mijn lieve Augustijn,
Deze dame zal het zijn.

15.

Handje plak,
Ga naar de markt,
Koop een koe,
En een stukje toe.
Een stukje voor de longen,

Voor de zieke jongen.
Een stukje van de pens,
Voor de zieke mens.
Een stukje van de lever,
Voor de zieke wever,
Kiele-kiele-kiele.

16.

't Was nacht, 't was nacht,
't Was midden in de nacht,
Toen hoorden we een vreselijke slag,
Een slag van zeven vlooiën:
Vier witte en drie rooie,
De rooie waren een kilometer lang,

Ze trokken vaders baggerlaarzen an,
Een jas met gouden knopen,
Die gingen zij verkopen.
Aan wie, aan wie?
Aan koning Willem Drie!
Aan wie, aan wie?
Aan koning Willem Drie!

17.

Hansje Pek
Die zat op 't hek.
Toen kwam zijn grootje,
Die gaf hem een broodje,
Toen kwam zijn zusje,
Die gaf hem een kusje,
Toen kwam een kindje,
Die gaf hem een lintje,
Toen kwam de pastoor,
Die gaf hem een klap on zijn oor.

18.

Hansje Knipperdolletje,
Die zat laatst aan de dijk.
Hij krabbelde op zijn bolletje,
Zijn mutsje viel in het slijk.

Daar kwam een meisje aangelopen,
Hansje wil je je mutsje verkopen?

Nee zus, malle zus,
Wie verkoopt er nou zijn muts!

HANNUS D'N HEIBOER

Harry Coppens

Om informatie in te winnen over Hannus d'n Heiboer ben ik naar d'n Blom geweest. Het verhaal zoals het in de Carnavalskrant 1994 staat afgedrukt, is onjuist. Bloms eigenlijke naam was Hannus Verhoeven. Deze Johannes Verhoeven was de zoon van Petrus Verhoeven en Willemijn van de Plas, die woonachtig waren te Rosmalen. Hij werd geboren in 1863 en is op 6 april 1942 gestorven te Rosmalen. Met dank aan Jan Verhoeven, die alleen de familienaam met hem gemeen heeft (dit om misverstanden te voorkomen). Hij heeft voor mij al deze gegevens opgediept uit 't archief van Rosmalen. D'n Blom, de nog krasse, bijna 80-jarige kapper, wiens naam en faam meer dan bekend zijn, vertelde mij 't volgende over deze Johannes Verhoeven, alias Hannus d'n Heiboer.

Hij woonde in de Kattenboschstraat, thans Burg. Nieuwenhuizenstraat geheten, op de plaats waar thans Jan Teulings woont. Het huis waarin Hannus Verhoeven woonde is op een later tijdstip bebouwd geweest door Bert van Rosmalen (Bert Majas). Hij heeft gewerkt bij Dr. Anderegg als "fleskesspuulder", maar had ook nog andere werkzaamheden te verrichten. Als "fleskesspuulder" had hij de taak om de fleskes, die met urine gevuld waren geweest, te reinigen. Deze dokter, die de hebbelijkheid had zijn patiënten veelvuldig met hun "water" te laten opraven, werd in de volksmond dan ook "Dokter Zeik" genoemd. Hannus heeft in een latere periode nog als gemeentewerker de kost verdiend. Om zijn hals droeg hij zo goed als altijd een zogenaamde "kasjinee", dat uit de Franse taal hier is ingeburgerd. De Fransen schrijven "cachenez" (cacher = verbergen en nez = neus). In deze opgerolde halsdoek kon je als het ware je

Hannus
d'n
Heiboer

De laatste jaren heeft "Hannus d'n Heiboer" een vaste plaats verworven binnen het Zandhazendurpse carnaval. De geschiedschrijvers zijn er niet over eens of Hannus nu wel of niet heeft geleefd. Enkele "geleerden" zijn de mening toegedaan, dat "heiboer" de bijnaam was van boeren, die vroeger met paard en kar (beladen met zand) naar Oeteldonk trokken om daar o.a. de vloeren van de cafés te voorzien van zand. Anderen zijn er zeker van dat Hannus (n klein mager manneke) een inwoner is geweest van de Maliskamp en dat hij daar tot zijn dood (± 1910) in de buurt van de huidige Veedijk heeft geleefd.

neus verbergen. Dat hij arm was, is af te leiden uit het feit dat hij altijd achter in de kerk zat in een van de twee banken (kooien genaamd) die tegen de muur aanstonden onder de oversteek van het zangkoor. Voor deze banken behoefde geen pacht betaald te worden. De laatste jaren van zijn leven heeft hij doorgebracht in het Gesticht van Meeuwen, waar ouden van dagen, zowel mannen als vrouwen, verzorgd werden door de Zusters van Liefde, die hun moederhuis in Schijndel hadden. Voordat Hannus echter werd toegelaten, kreeg hij een grondige schoonmaakbeurt. Dat was wel nodig, want met de hygiëne en zijn lichamelijke verzorging nam hij het niet zo nauw. Hij sliep bij zijn hond of zijn hond bij hem, en veler ongedierte, zoals vlooiën en luizen, behoorde tot zijn dagelijkse metgezellen. Eenmaal in het klooster bekwam hij er met den dag en hij verbleef er totdat de dood hem oppriep het aardse te verlaten.

20 DECEMBER 1921: 3 DODEN BIJ TREINONGELUK IN ROSMALEN

Henk de Werd

In mijn fotoboek "Groeten uit Oud-Rosmalen" deel 1, uitgegeven in 1989 t.g.v. mijn 50ste verjaardag, vindt u op pagina 47 en 48 vier foto's van een treinongeluk in onze gemeente. De exacte datum kon ik op dat moment niet achterhalen. Via mijn medekoorlid van het Hinthamse Annakoor, Jan v.d. Berg, kwam ik in het bezit van de juiste datum en toedracht van het ongeval. Jan had/heeft een relatie bij de N.S., die voor mij de volgende gegevens uit het documentenarchief van de spoorwegen opdiepte. Dank uiteraard aan Jan v.d. Berg uit Hintham-Zuid voor zijn bemiddeling. Er vonden in 1921 twee spoorwegongevallen plaats. Op 15 november 1921 werd te Breukelen trein 257 Amsterdam WP - Utrecht CS in de flank gereden door sneltrein 255 Rotterdam Maas - Amsterdam WP. "Het tweede ongeval gebeurde op 20 december 1921 bij Rosmalen. Bij dit ongeval waren twee goederentreinen betrokken: trein 4513 's-Hertogenbosch - Nijmegen en in tegengestelde richting de extra trein Nm 476. Trein 4513 werd te Rosmalen ingehaald door trein 1411 en was daartoe binnengelopen op zijspoor 1. Bij vertrek moest het hoofdspoor Nijmegen - 's-Hertogenbosch worden gekruist. Bij die manoeuvre werd trein 4513 ter hoogte van de zesde wagen geramd door trein Nm 476. Deze trein was niet voor het onveilig-inrij-sein gestopt. Van beide treinen ontspoorde verscheidene wagens. De locomotief van trein Nm 476, de SS 740, ontspoorde en kwam op zijn kant in de sloot langs de spoorbaan terecht. De hoofdgeleider en twee remmers van trein Nm 476 kwamen om het leven. De ravage was zo groot, dat van de doden er één pas op 22 december en een ander pas op 23 december kon worden geborgen. Op 24 december waren de beide hoofdsporen weer beschikbaar". Op zoek naar de oorzaken vraagt de N.S. begrip

voor een aantal zaken. Door het samenvoegen van HSM (Hollandse Spoorweg Maatschappij)- en SS (Staats Spoor)-locomotiefdiensten kwamen er HSM-machinisten op SS-lijnen en omgekeerd: "Men moest eerst op deze vreemde lijnen de weg leren". Op de tweede plaats "was er het probleem dat de standplaats van de machinist en de plaatsing van de seinen verschilden. Bij de SS stonden de seinen links van de baan en was de standplaats van de machinist links op de locomotief; bij de HSM was dit juist andersom.

Ook aan deze verschillen moest men wennen". Bij de samenvoeging van

de HSM en de SS in 1920 was men tot de conclusie gekomen dat het HSM-systeem de voorkeur verdiende. Daarom moesten alle SS-locomotieven worden verbouwd en moesten op de SS-lijnen de seinen worden verplaatst van links naar rechts. Dit karwei was uiteraard niet in een dag geklaard. In de overgangstijd konden er daardoor dus problemen ontstaan. Daar komt nog bij, dat per 1 juni en

Dien v.d. Donk-Cuyper, alias Dien Jorissen. Dien werd geboren op 4 februari 1885 en sierf op 16 mei 1951. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Op de volgende pagina's: Vier herinneringen aan het treinongeval te Rosmalen op 20 december 1921. Spoorhuisje 23 stond aan de spoorwegovergang in de Burg, Woltersstraat en werd in de zestiger jaren, bij het verleggen van de spoorwegovergang, afgebroken. De bomen in deze straat staan er nu, 73 jaar later, nog. Foto's: collectie Henk de Werd.

per 1 juli 1921 wijzigingen kwamen in de dienst- en rusttijden, waardoor veel nieuw personeel aangenomen moest worden. In hoeverre een en ander meespeelde moge blijken uit de volgende beschrijving van het ongeluk in Rosmalen.

"Aan het ongeval te Rosmalen ging volgens de verklaring van de machinist van trein Nm 476 het volgende vooraf: 'Kort na vertrek uit Oss achtte ik den toestand zoodanig, dat naar mijn meening de trein, zonder dat bijgestookt hoefde te worden, 's-Hertogenbosch zou kunnen halen, en dat dus het vuur kon worden afgewerkt, waarom ik mijn leerling gezegd heb, dat het nu wel niet meer noodig zou zijn om nog koolen op te gooien. Dit viel tegen. De stoomspanning zakte, waarop ik den leerling de haak deed gebruiken en daarbij toezag of dit goed gebeurde. Dit moet nu ongeveer geweest zijn tusschen Nuland en Rosmalen. Ik heb trein 1411 zien passeeren. Het was mij niet opgevallen of bekend, dat trein 1411 trein 4513 dien dag was vooruitgereden. Ik verwachtte Rosmalen daardoor veilig. Ik heb er niet op gelet bij nadering van Rosmalen of het afstandssein veilig of onveilig stond. Waarschijnlijk heb ik mij bij nadering van deze seinpaal nog bezig gehouden met op de behandeling van het vuur toe te zien. De leerling was daarin niet zeer bedreven en onhandig. Ik stond rechts op den locomotief, de afstandsseinpaal stond links'. De locomotief SS 740 was dus al verbouwd; de seinen te Rosmalen waren nog niet verplaatst. Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat er te Rosmalen geen voorseinen waren. Het afstandssein stond op 400 meter van het uiterste wissel. Op 135 meter voor dit sein werd er door de wachters van wachtpost 24¹ een groene vlag getoond als teken dat het sein op onveilig stond. Ook dit werd niet door de machinist waargenomen: 'Plotseling nam ik trein 4513 waar. Ik was deze trein zeer kort genaderd. Den veiligen stand van den uitrijdseinpaal (voor de vertrekkende trein 4513, HdW) heb ik ongeveer tegelijkertijd waargenomen. Ik zal ongeveer 25 meter van dit signaal verwijderd zijn geweest. Ik heb onmiddellijk den reguleur gesloten en de rem ingezet. Ik heb nog net het aanslaan gevoeld en op dat oogenblik viel de locomotief naar rechts om".

¹ Bedoeld wordt hier het wachthuis van Driek Jorissen, waar nu het nieuwe Rosmalense station staat. De wachteres was de vrouw van Driek Jorissen, Dien Jorissen (Dien v.d. Donk-Cuijpers). Zie de foto op pagina 5.

NOGMAALS SCHRÈPKE GOOIEN

Harry Coppens

Van Hans van Zandbeek, Koepelstraat 10, kreeg ik een reactie op het artikel "Schrèpke gooien" in het decembernummer uit 1993 van Rosmalla. Er moet volgens Hans aan toegevoegd worden, dat de muntstukken die *over* de lijn (welke \pm 10 cm voor de muur getrokken is) en voor de muur terechtkomen, automatisch

als verloren beschouwd moeten worden. Wanneer na 5 keer gooien geen van de muntstukken in de rechthoek terecht was gekomen, was de eigenaar van het muntstuk, dat het dichtst bij de rechthoek lag, winnaar. De muntstukken *over* die lijn speelden geen enkele rol meer, ook al lagen ze het dichtst bij de rechthoek, en verdwenen met de andere muntstukken in de zak van de winnaar. Het was dus zaak *in* de rechthoek te gooien, of *voor* de lijn en dan zo dicht mogelijk bij de rechthoek. Het over de 10 cm-lijn geworpen geld was dus letterlijk weggegooid geld.

PERSOONSNAMEN IN ROSMALENSE TOPONIEMEN

W.A.H. Veekens

Als lid van de werkgroep *Boxtelse Veldnamen* heb ik steeds ook Rosmalense veldnamen (toponiemen) op fiches gezet. Tot nu toe zijn het veelal namen uit de regesten van de Bossche Godshuizen (een regest is een samenvatting van een oorkonde).

Al heel wat Rosmalense toponiemen heb ik inmiddels opgeschreven, waaronder een categorie namen die mijn bijzondere aandacht heeft, nl. de namen die bestaan uit persoonsnamen + grondwoord, bijvoorbeeld naamtypes als **Kobusakkerke* of **Smuldersveld*. Onder persoonsnamen versta ik een voornaam of een familienaam. Het begrip "Rosmalens" moet men ruim opvatten. Daarmee bedoel ik alle namen die in de gevonden tekst staan als "gelegen onder of achter Rosmalen", "in de parochie van Rosmalen", of iets dergelijks. Het is dus heel wel mogelijk, dat de te bespreken veldnaam ondertussen op Nulands of Bosch gebied ligt (annexatie van Rosmalens grondgebied is -zo blijkt uit de veldnamenstudie- al eeuwenlang een hebbelijkheid van Den Bosch!). Zo nu en dan stap ik over de Rosmalense grens heen -anno 1994 kan dat nog- om op een toponymisch (eigen)aardigheidje e.d. te wijzen.

Jan Batkenshoeve

In 1483 draagt Henricus Bredebart over aan Rodolphus die Bever *een perceel land in de parochie 'Roesmalen' naast de 'Creytenmoelen' gelegen in 'Jan Batkenssoenshoeve'* (17, Regest 52). In het Middelnederlands is *hoeve*, *hove*, *hoef*: "een stuk land van een bepaalde grootte, hoeve; hofstede, het bij eene boerderij behorende land" (18, 253). Het Middelnederlandse *hove* is niet altijd duidelijk te onderscheiden van *hove* is *hof*: "1. omheinde ruimte, plaats; 2. boerenwoning, boerderij" (18, 253). Het eerste lid in *Batkenssoen* is *Batken*, de verkleinvorm van een verkorte naam, een zgnl, vlevorm van Beatrix. Vergelijk: "Beatrix dicta Bate", 1317 (7, Regest 1113; 13, 114). De oorspronkelijke betekenis van Beatrix is: "gelukbrengster" (13, 114).

Diddemanshoeve

Bij een erfdeling van goederen in 1409 is er sprake van een *een hoeve genaamd 'Diddemanshoeve'* (met twee bunder land in 'Den Vliedert') (7, Regest 1466a, 2^e suppl.). Deze veldnaam bevat de naam Diddeman(s) die we, wat de vorm betreft, kunnen onderbrengen bij namen als Boyman(s), afgeleid van *Bo(o)y*, horend bij *Boudewijn* en Nolemans, afgeleid van *Nol*, horend bij *Arnoldus*. De persoonsnaam Diddeman of familienaam Didemans is een tweeledige naam. Het aaneenhechten van een voornaam (hier *Didde*) en het woordje *-man* was in de Middeleeuwen een alom verbreid verschijnsel. Dikwijls waren dit soort namen, wat men gewoonlijk noemt, *vleinamen* (= "koosnaampjes"). Ook nu nog kennen we dit naamtype, denk maar aan *Janneman*, e.d. In die tijd *-man* werd ook achter aardrijkskundige namen gezet. Zo liepen vroeger de familienamen Van Lucel en Lucelman(s) door elkaar. *Lucel* verwijst naar de Boxtelse buurtschap Luissel (1383, Bosch Prot., R.1176, f327v; 1392, B.P., R.1179, f149). In de 15^e eeuw wisselden zo bekende familienamen als Van Berckel en Berkelmans, Van Oerle en Oerlemans elkaar af (14, 158). *Didde* is te beschouwen als een vleivorm van de voornaam Diederik, een Germaanse naam die zoveel betekent als: "machtig (= "rik", vergelijk: rijk) onder het volk ("driet")" (13, 104; 3, I, 423). Een illustratieve vorm tussen *Didde* en *Diederik* in is die van *Didderic*, schutter te *Roesmalen*, uit het jaar 1348. (We vonden deze naam net voor het inleveren van de kopij van dit artikel in: H. van Bavel, Inventaris van de 119 charters aanwezig in de Zegelkast van het Archief van de Godshuizen te 's-Hertogenbosch, Den Bosch, 1968, Regest 4).

Peter Dielishof

In een akte van 1618 maakt men melding van een *een akker genaamd 'Peeter Dielis Hoff'*, groot 1 malderzaad (op de Kruisstraat) aan het 'Heze Eynde' (6, C, 10). Naar alle waarschijnlijkheid heeft 'hof' hier de meer algemene betekenis van "een omsloten land", en niet die van "de bij of achter het huis gelegen tuin", zoals men die nu nog plaatselijk kent.

Dielis is oorspronkelijk een voornaam ontstaan uit *Aegidius* en wel via de tussenvorm Gillis [dzjillis], die op zijn beurt weer voortkomt uit de Franse heiligennaam Gilles, een van de veertien noodhelpers (= heiligen die hier en daar nog op het platteland, met name in Brabant, Limburg en Vlaanderen in geval van rampspoed of ernstige ziekten worden aangeropen) (13, 91; 8, 225). Dat *Gilles* uit *Aegidius* ontstaan is, wordt aangetoond in een aantal oorkonden van de Tafel van de H. Geest van Den Bosch. In o.a. een oorkonde van 1369 staat geschreven: "Aegidius dictus (= gezegd) Langhegielys" (7, Regesten 653, 656 en 657). De van *Gilles* / *Dielis* afgeleide familienaam Dielissen komt in Rosmalen en omgeving nog steeds voor.

Gruiterskampke

De prior van het klooster der Bernadieten in Heusden draagt in 1492 over aan

Franco de Langel: *2 morgen land te 'Roesmalen', geheten 'het Gruyterskempken'* (2, Regest 1543). *Kanp* (de 'kan/mp', dus niet: **het** 'kamp') is een term die ontleend is aan het Latijn: *campus* = *veld*, in de zin van *open, onbebouwd veld*. De streeknaam *De Kempen* heeft deze oorspronkelijke betekenis bewaard. In de afgeleide betekenis is *kamp*: "een individueel, uit het woeste veld opgenomen en afgesloten perceel" (4, 77; 11, 26-27; 10, 120). Nu bedoelen oud-dialectsprekers met *kamp* nog: "een stuk (wei- of hooi)land", zonder dat ze daarbij steeds per se denken aan een omheind of een met een sloot afgescheiden perceel (vgl. "een kemke hooi"). De naam *Gruiter(s)* is afgeleid van een beroep. Een groot aantal familienamen is ontleend aan beroepen, ambten, enz.; dit ter onderscheiding van andere mensen met bijvoorbeeld dezelfde voornaam. Omtrent enkele Zeeuwse familienamen (in dit geval: beroepsnamen), heeft Meertens opgemerkt dat reeds in de 14^e en 15^e eeuw namen voorkomen als *Hanne Tavernier* (= herbergier) *van Stompertsdike*, *Jan de Scrivere* (schrijver, klerk), burgemeester van Middelburg, *Harreman Cornelisz. dictus die Vagher* (veger) (in Boxtel woonde in 1381 ene *Henrick die Gruyter*, B.P., R. 1176, f192v). Meertens vraagt zich af "of men in deze en andere gevallen uit de veertiende en vijftiende eeuw al met familienamen te maken heeft, dan wel alleen met individuele beroepsaanduidingen. In elk geval ziet men uit deze voorbeelden, hoe een beroepsnaam kan ontstaan" (9, 106 - 107).

Gruter, gruyter is in het Middelnederlands: "De persoon belast met de levering van de gruit en de menging ervan in het brouwsel" (18, 232). De gruit was een sterk geurende moerasplant (thans *gagel* geheten) die vóór de hop in gebruik kwam, een belangrijk bestanddeel was voor het bereiden van bier. De alleenverkoop van deze plant, een lage struik, kwam toe aan de landsheer, de hertog, die zijn rechten natuurlijk aan anderen kon schenken of in leen geven. Wie dus in een bepaalde plaats het *recht van de gruit* had, mocht als enige aan de brouwers de gruit leveren. Toen in de veertiende eeuw de hop de gruit ging vervangen, werd het *recht van de gruit* vervangen door een belasting op gebrouwen bier (5, 91).

Helsinghof

Een stuk land in de parochie 'Roosmalen': 'de Elsinghof', 1437 (12, Regest 822); *'Roesmalen', ter plaatse geheten 'die Helsinghove' te 'Roesmalen', 1448*, B.P., R. 1219, f8v (15, 107). De oudste twee vormen met *hof, hove*, maken het waarschijnlijk dat we hier te maken hebben met de betekenis *boerderij* en niet met *hoeve*: "stuk land van een bepaalde grootte". Bij de vermelding van *die Helsinghove* voegt Smulders eraan toe, dat deze in het bezit van Wouter Woutersz. Hals was en dat Jan Hals in die tijd aldaar ook land had. Derhalve betekent dit toponiem: "boerderij, toebehorend aan de familie Hals". De familienaam Hels kwam vroeger in Rosmalen en omgeving ook voor: *Willelmus dictus Helse van Bruggen* koopt in 1352 *twee bunder beemd achter 'Roesmalen' geheten 'Der Busgher beemde' grenzend aan het erfgoed van het klooster Porta Coeli* (7, Regest 346). Zo'n zeventig jaar later, in 1424, draagt Gerardus Hels, zoon van wijlen Willelmus Hels aan Tielmannus

z.v.w. Johannes Pykevets over: *twee bunder beemd achter Rosmalen in 'Die Busgherbuenre' grenzend aan de 'gemen (= gemeenschappelijk, WV) steeg'* (7, Regest 1681). Ook de naam van de Nulandse buurtschap Helsenhoek, *den Helsen Hoeck*, 1697, Nuland, R. 21, f32, staat volgens Smulders in verband met de bezittingen van de familie Hels (15, 1070). In zijn woordenboek schrijft Van der Aa onder *Helsenhoek*, dat dit gehucht ook wel als *Helschenhoek* en *Elzenhoek* gespeld wordt (1, V, 410). De laatste vorm brengt ons bij de straatnaam Elzenstraat, gelegen op de grens van Rosmalen en Nuland. Hierover meldt Smulders: "De straat aldaar [Helsenhoek], die *Helse straat* zou moeten heten, heeft men ongelukkigerwijs herdoopt in *Elzenstraat*, ofschoon er geen elzen te vinden zijn en er ook nooit gegroeid hebben in die zandige buurt" (15, 107).

Literatuur

1. A. van de Aa, Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden, 13 dln, Gorichem, 1839-1851.
2. H. van Bavel, Inventaris van het Archief van de Heusdense Cisterciënzerkloosters Mariënkroon en Mariëndonk, 4 dln, Den Bosch, 1972.
3. F. Debrabandere, Woordenboek van de Familienamen in België en Noord-Frankrijk, 2 dln, Brussel, 1993.
4. M. Gysseling, Voornaamste bestanddelen van Zuidnederlandse plaatsnamen, in: Naamkunde, 1981, blz. 75-78.
5. W. Heesters & C. Rademaker, Geschiedenis van Sint Oedenrode, Tilburg, 1972.
6. A. Kappelhof, Voorlopige Inventarissen van de Negen Blokken, Den Bosch, 1979-1981.
7. A. Kappelhof, Het Archief van de Tafel van de H. Geest van 's-Hertogenbosch. Regesten van oorkonden, 10 dln, Den Bosch, 1980-1989.
8. K. van Kemenade & P. Spapens, 365 Heiligendagen, Eindhoven/Hapert, 1993, 2^e druk.
9. P. Meertens, Zeeuwse Familienamen, Doesburg, 1947.
10. H. Moerman, Nederlandse plaatsnamen. Een overzicht, Brussel, 1956.
11. J. Molemans, Profiel van de Kempische toponymie, in: Naamkunde 1977, blz. 2-50.
12. H. van Rooy, Het Oud-archief van het Groot-Ziekengasthuis te 's-Hertogenbosch, 3 dln, Den Bosch, 1963.
13. J. van der Schaar, Woordenboek van voornamen, Utrecht,, 1993, 7^e druk (Reeks: Prisma).
14. F. Smulders, Beemd den "Hareman", in: Brabants Heem, 1949, blz. 158-159.
15. F. Smulders, Nog enige -ingnamen, in: Brabants Heem, 1957, blz. 107.
16. F. Smulders, De Helsinghoeve, in: Brabants Heem, 1957, blz. 142.
17. G. Steijns, Inventaris van het Archief van het Jezuietencollege (1609-1629) te 's-Hertogenbosch, Den Bosch, 1980, 2^e druk.
18. J. Verdam, Middelnederlandsch Handwoordenboek, 's-Gravenhage, 1932, herdruk 1973.

OP VRIJERSVOETEN, BEGIN 20^e EEUW

Harry Coppens

Om te achterhalen welke wegen men te bewandelen had als men zich op het liefdespad begaf, heb ik me gewend tot de bijna 88-jarige kapper Wim van der

Donk, in Rosmalen beter bekend als "D'n Blom". Deze bijnaam laat zich gemakkelijk verklaren als je weet dat zijn vader Theodorus van der Donk gehuwd was met Lamberdina Blom. Na dit tussendoortje verder met zijn verhaal. In het algemeen zou je kunnen zeggen, dat je als jongeman zo maar niet binnenkwam bij de ouders van het meisje op wie je een oogje had. Het huwelijk was, zeker in de agrarische wereld van die tijd, in sterke mate een economische aangelegenheid, waarbij de ouders een stevige vinger in de pap hadden. Hoewel bij de arbeiders in diezelfde periode het economisch aspect minder zwaar woog, was het toch ook weer niet zo, dat men voetstoots accoord ging met de keuze van zoon of dochter. Omdat het merendeel van de jongemannen zijn oog liet vallen op een plaatselijke schone, behoefde er geen doopceel gelicht te worden om enig zicht te krijgen op de familie van de toekomstige schoonouders.

Een veel gestelde vraag aan de jongeman was: "Hoeveel beugels hedde?" Koeien stonden 's winters op stal aan een beugel. Hoewel het woord koeien niet werd genoemd, wist iedereen wel dat de vragensteller niet geïnteresseerd was in de beugels op zich, maar alleen in wat er in zat. Iets wordt vervangen door de naam van iets anders. Om erachter te komen of je een "gewichtige" figuur was, moest je op de weegschaal, die bepaalde of je al of niet te licht werd bevonden. Voor het meisje was het belangrijk dat ze *erd aon d'r knieën had*. Het was dus belangrijk dat

†

Bid voor de Ziel van Zaliger
Theodorus van der Donk,
Echtgenoot van
LAMBERDINA BLOM,
Lid der H. Familie J. M. J.,
geboren te ROSMALEN den 31 October
1814, en aldaar overleden den
15 October 1899.

Een eerekroon zijn de hooge jaren,
die op de wegen der gerechtigheid ge-
vonden worden. Prov. XVI, 31.
Benaauwdheden overvielen mij, doch ik
heb den naam des Heeren aangeropen. Ps. CXIV, 23.
Gelukkig is hij, die het aar van zijnen
dood steeds voor oogen heeft en zich
dagelijks bereidt om te sterven.
Th. a K B. I. H. 23.
Gij, o Heer, hebt mijn lijden in vreugde
verwisseld..... Heer, God, in eeuwigheid
zal ik U loven. Ps. XXIX, 22.
Kinderen, eerbiedigt uwe moeder en
bidt voor mij. Tob. Esther.

*Zoet Hart van Maria wees mijn
heil.*

300 dagen afaat.

Hij ruste in vrede.

Th. v. d. VOSSENBERG — Rosmalen.

Voor- en achterkant van het bidprentje van Theodorus van der Donk.

Voor- en achterkant van het bidrentje van Lamberdina Blom.

Bid voor de Ziel van Zaliger
LAMBERDINA BLOM,

geboren te ROSMALEN den 27 Jan. 1816 en
 aldaar overleden den 10 Mei 1905.

WEDUWE VAN
THEODORUS VAN DER DONK.

Uitgeput van krachten ging zij op hoogen ouderdom van ons heen, de godsdienstige vrouw, eenvoudig en oprecht, van wie met waarheid kan gezegd worden: zij was bij allen geacht, omdat zij godvreezend leefde, en er was niemand die eeng kwaad van haar kon zeggen. Jud VII; 8.

Het hart van haar echtgenoot betrouwde op haar, zij deed hem goed alle dagen van haar leven. Zij gaf acht op de gangen van haar huisgezin en heeft haar brood in ledigheid niet gegeten. Prov. XXX; 11. 12. 27.

Zij vermaande elk harer kinderen met kracht en vol wijsheid en paarde een mannenmoed aan de teederheid der vrouw. 2 Mach. VII; 20. 21.

De dag der belooning is voor haar aangebroken en hare gedachtenis zal in zegening blijven. Oet. IX; 14.

Kinderen, luistert naar de woorden mijns monds en legt die in uw hart als een vasten grond. Als God mijne ziel ontvangen zal hebben, begraaf dan mijn lichaam, vergeet mij en uw vader niet in uwe gebeden, hebt God in uwe gedachten, bemint elkander met een oprechte liefde en de God des vredes zal met u zijn. Tob. IV; 2. 3. Rom. XII; 10. 16.

ZIJ RUSTE IN VREDE.

Th. v. D. VOSSENBERG. — Rosmalen.

ze bezit kon inbrengen.

Pastoor Fritsen heeft wel eens gepredikt, dat het er bij boeren niet op aan kwam, wie ze waren of wat ze waren, als ze maar een stal met vee hadden. In die tijd had de opgroeiende jeugd weinig mogelijkheden om met elkaar in contact te komen. De wekelijkse ontmoetingsmogelijkheden waren beperkt tot de Mis en het Lof. In de loop van het jaar was er dan nog de Kindsheid met zijn optocht, de kermis en eventuele bruiloftsfeesten. Van trouwen komt trouwen, zei men.

Het huidige uitgaansleven voor de jeugd, zowel jongens als meisjes, speelt zich 's avonds en 's nachts af. Toentertijd moesten de meisjes voor *d'n donker* thuis zijn. Bij toneeluitvoeringen was er voor de *meiden* een speciale uitvoering op de middag en 's avonds alleen voor de *minsens*. Daar de uitvoeringen in de winterse periode plaatsvonden, waarin de avond al vroeg viel, donkerde het soms al na afloop van het toneelstuk, zodat er zich in de *griebelgrauw* nog wat ontmoetingsmogelijkheden voordeden. Over het algemeen werden de meisjes erg strak gehouden. Omdat ook in die tijd de liefde al vindingrijk was, wist men toch wel eens te ontsnappen. Juist door die strengheid, het te strak houden van de teugels, gebeurden er, als men er eens een keer in slaagde zich aan het ouderlijk gezag te onttrekken, ongelukken. Het is te vergelijken met een hond die, na een half jaar opgesloten te hebben

gezeten, plotseling de vrijheid krijgt. Geen wonder, dat die over de schreef gaat. D'n Blom vertelde me ook, hoe hij aan zijn eerste vrouw, Maria Teulings, was gekomen. Ze werkte toentertijd bij Harrie Verhagen aan de Maayegatweg, thans Slagkampweg geheten. Zijn zuster, die daar in woonde, meende haar op een zondag te kunnen dwingen te blijven ondanks haar recht op een vrije middag. Het conflict liep dermate hoog op, dat Maria op staande voet ontslag nam. Wim was, zoals hij het zelf uitdrukte, op zoek naar een *goei meid*. Met de hulp van de nog in leven zijnde Jan van Hirtum, die het wist te regelen, dat zij bij hem op bezoek zou komen, liep d'n Blom, als bij toeval, ook even aan bij de familie van Hirtum. Deze eerste kennismaking mondde uit in meerdere ontmoetingen, die tenslotte haar bekroning vond in een huwelijk. Dit vond plaats in 1936, en wel om 7.30 uur 's morgens. Een paar uur later was hij weer aan het werk. Grote bruiloftsfeesten kwamen in het toenmalige arme Rosmalen nauwelijks voor. Tegenwoordig wordt op de trouwdag het huis, dat het bruidspaar gaat betrekken "versierd" met allerlei opschriften, die meestal niets aan duidelijkheid te wensen overlaten. In vroeger tijd zette men b.v. *het bed op scherp*, zodat het bed *instortte* als men te bed ging.. Ook legde men wel natte zakken op de schoorsteen, waardoor de rook zijn uitweg geblokkeerd vond en vervolgens naar binnen sloeg. In sommige plaatsen kende men het inschieten van het bruidspaar door

Gedenk in uwe Godvruchtige gebeden
de Ziel van Zaliger
MARIA TEULINGS,
Echtgenoots van Wilhelmus v. d. Donk,
geboren te Rosmalen 10 April 1909 en al-
daar overleden 18 Augustus 1944, voorzien
van de HH. Sacramenten.

Moet dan de dood zoo droeve scheiding
brengen? Hij spaart niemand en laat zich
niet verbidden; hij let niet op den leed-
tijd, geeft geen acht op de leegte die hij
maakt, maar berooft meedogenloos den
zwaarbeproefden man en de hulpeloo-
kinderen van hun grootsten steun en ver-
nielt de verwachtingen van dit leven.
God is de Heer van dood en leven. Hij
voorziet alles en beschikt alles naar Zijn
eeuwig welbehagen.

een Vader, die de zijnen beproeft niet
boven hun krachten.

Zij leefde rechtvaardig voor Zijne oogen,
trouw in haar plichten als kind, echtge-
nootte en moeder, en toch, ellende en be-
nauwdheden hebben haar gevonden en
het lijden moest in haar de liefde tot God
volmaken. Zij stierf zacht en in vrede.

O Maria, neem mij op in den schoot
Uwer moederlijke barmhartigheid.

Dierbare Echtgenoot, wat ons hart ver-
langde heeft God niet gewild. Doch stel
uw vast vertrouwen op God; Hij zal uw
sterkte zijn en troost in den dubbelen last,
die op U rust. Wij zullen eens elkander
wederzien. - Milne kindertjes, hoe klein
gij ook zijt, vergeet uwe moeder niet.
weest braaf en goed en de vreugde van
uw vader. - En gij, mijne Ouders, broers
en zusters, helpt mij door uwe gebeden;
Ik zal in den hemel niet vergeet
gij hebt gedaan hebt.

Moederverwanten en vrienden, bidt voor mij.
Zoet Hart van Maria, wees mij een toe-
vlucht.

K 1425

Voor- en achterkant van het bidprentje van Maria Teulings.

buurjongens. Op de dag van aangeven op het gemeentehuis werden door burenen, die zich in de buurt van het ouderlijk huis verdekt hadden opgesteld, uit oude geweren schoten gelost om het paar de schrik op het lijf te jagen. In diezelfde week moesten de jongens uit de buurt getraceerd worden op bier. Bij geen uitnodiging werd het bruidspaar in een boom gehangen, d.w.z. men maakte 2 grote poppen, die opgehangen werden in een hoge boom met een omgekeerde fles en glas in hun handen. Op een stuk karton tegen de boom stond te lezen: *Hier offert men voor de arme man, die geen bier betalen kan*. Iedereen wist dat ze verzaakt hadden aan hun buurplicht. En omdat je zeker in die tijd, niet om je burenen heen kon, was dat een slechte start. Een goede buur was toen, en is nog steeds, beter dan een verre vriend.

Moest men trouwen (was de bruid aangebrand), dan moest het bruidspaar plaats nemen voor de communiebank, die het priesterkoor afscheidde van het middenschip. Was het geen moetertje, dan nam het bruidspaar plaats op het priesterkoor.

VAN KLOOSTER TOT PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS 7

J.C.M. Poelman

Want wie was Philips eigenlijk? Of misschien kunnen we hier nog beter de vraag stellen: wie waren de Bourgondiërs? Toen in 1361 koning Jan II door zijn huwelijk in het bezit kwam van de hertogelijke waardigheid in het Franse hertogdom Bourgondië, schonk hij deze aan zijn vierde zoon Philips van Valois, van toen af Philips van Bourgondië genoemd. Door zijn huwelijk met Margaretha, de dochter van Lodewijk van Male, graaf van Vlaanderen, stapte deze in 1369 niet slechts onze vaderlandse geschiedenis binnen door Vlaanderen te erven, maar verkreeg hij bovendien nog Nevers, Rethel, Artois en Franche Comte. De grote invloed die hij daardoor verwierf in de politiek, alsmede het feit dat hij, vanwege de voortdurende ongeschiktheid van Karel VI van Frankrijk, een tijdlang de regering van Frankrijk feitelijk in handen had, deed in hem, ofschoon hij zich altijd een Franse prins is blijven voelen, het verlangen ontstaan naar nog meer macht. Ook zijn zoon Jan Zonder Vrees (1410-1419) richtte in dit verlangen zijn ogen op de koninklijke troon in Parijs. Diens zoon echter, de ons bekende Philips van Bourgondië, had nog veel meer ambities en droomde zelfs van een herstel van het oude Lotharingse Rijk onder zijn bestuur. Door allerlei omstandigheden en politieke machinaties gelukte het hem ook maar al te goed om zijn invloedssfeer steeds verder uit te breiden. In 1429 kreeg hij Namen in zijn bezit. In 1430 werd hij hertog van Brabant en Limburg en wist tevens door een huwelijk van zijn zuster Maria met Adolf van Kleef een dikke vinger in de Kleefse pap te verkrijgen. In 1433 gelukte

het hem om Holland, Zeeland en Henegouwen aan zijn invloed te onderwerpen. Door zijn invloed bij de Paus, die hem terwille was vanwege een mogelijke kruistocht, die Philips "ooit" tegen de Turken wilde ondernemen, wist hij zelfs te bewerkstelligen dat deze in 1455 Lodewijk van Bourgondië, een neef van Philips, tot bisschop van Luik aanstelde en in 1456 zijn eigen bastaardzoon David van Bourgondië tot bisschop van Utrecht. Deze machtsdrang bezielde ook zijn zoon Karel de Stoute, die in 1469 de Elzas in pand ontving, in 1473 het hertogdom Gelre veroverde en in 1475 Lotharingen verwierf.

Deze machtsdrang van de Bourgondiërs eiste natuurlijk veel belastinggelden van de burgerij der steden, o.a. van Den Bosch. Dat Philips van deze gelden bovendien nog in hun ogen onnodige schenkingen deed aan bepaalde kloosters, ergerde niet slechts de burgerij steeds meer, maar ook de kapittelheren van de St. Jan. Deze laatsten moesten immers ook jaarlijks een bepaald bedrag overmaken aan hun bisschop, de bisschop van Luik. Het uitdrukkelijk verbod van Philips in april 1437 om ook nog maar enig geld over te maken aan de bisschop van Luik deed aan deze verplichting niets af. Maar dat daarbij hun eigen inkomsten des te groter gevaar liepen, was beslist niet bevordelijk voor het scheppen van een goede sfeer om ook nog de stichting van een nieuwe kloostergemeenschap toe te laten.

Dit alles bewijst wel hoe verstandig Vrouw Milla er aan gedaan had om geen verlof te vragen voor de stichting van een Birgittinessenklooster, maar gewoon op Coudewater was begonnen met een huis voor vrome vrouwen. De tegenwerking van Petrus Crom en de kapittelheren was er eveneens de oorzaak van, dat, hoezeer Pater Severinus zich ook inspande om in Coudewater de ware geest van de orde aan te kweken, dit toch jaren lang een betrekkelijk kleine groep betrof. En toen bovendien in 1442 nog acht zusters aan de pest overleden en ook Pater Severinus in 1443 het tijdelijke met het eeuwige verwisselde, leek de kleine communiteit van Coudewater wel tot uitsterven gedoemd. Pater Jacobus Roepstorp, de opvolger van Severinus als prior of confessor, kon dan ook aan Vrouw Milla geen betere raad geven dan hulp in te roepen van het Moederklooster Mariencron of Marieneten bij Stralsund. Dit klooster zond daarop in 1444 vier zusters om het klooster Coudewater nieuw leven in te blazen.

En toen het kort daarna ook nog Paulus Julhase stuurde als opvolger van Pater Jacobus Roepstorp, die wel een vrome, maar geen al te sterke persoonlijkheid bleek te zijn, nam de uitgroei en bloei van het Coudewaters klooster pas een goede aanvang. Had de bisschop van Luik reeds enige jaren terug zijn goedkeuring gehecht aan de oprichting van het Coudewaters klooster, deze man zorgde ervoor, dat ook de verhouding tot het kapittel van de St. Jan in goede banen werd geleid. Onder zijn bezielend woord en voorbeeld groeide niet slechts de goede geest van de Birgittinessenorde te Coudewater, maar kreeg Coudewater ook steeds meer bekendheid en werfkracht naar buiten, zodat de moeilijkheden der eerste jaren spoedig vergeten waren. Daarom spande hij er zich ook voor in om zo spoedig mogelijk pauselijke goedkeuring te verkrijgen voor het klooster Coudewater om

daarmee in de toekomst mogelijke tegenwerking van burgerlijke of kerkelijke instanties te voorkomen. Dit was trouwens tevens een noodzakelijke eerste stap naar een eigen onafhankelijk bestaan. Deze pauselijke goedkeuring kwam, zoals we boven reeds vertelden, op 11 juli 1447. De pauselijke goedkeuring bracht echter met zich mee, dat Coudewaters klooster nu ook werkelijk uitgebouwd en ingericht moest worden als een klooster met twee conventen naar het voorbeeld van het eerste klooster te Vadstena in Zweden, door de H. Birgitta zelf gesticht. Toch begon de opbouw van het mannenconvent te Coudewater pas op gang te komen in 1450, toen de 22-jarige jongeman Walterus Moermans van Oorschoot zich aan de kloosterpoort meldde. Zijn sterfdag is volgens het Dodenboek 23 april 1504. Ongeveer tegelijk met hem trad Wilhelmus van de Loet Coudewater binnen, wiens sterfdag als de "ierste broeder der priesteren" volgens het dodenboek 19 juni 1468 is. In 1450 nam ook de deken van de St. Jan te 's-Hertogenbosch, Petrus Crom, zijn intrek nemen in Coudewater. Kwam deze laatste op die 13e juni Coudewater binnen om onderdak te zoeken voor zijn levensavond? Hij was immers al zestig jaar. Of kwam hij er met de directe bedoeling om er het kloosterleven te leren kennen en naderhand zich door geloften aan deze kloostergemeenschap te binden? Of trad hij werkelijk in in de Orde te Coudewater met een schuldgevoel over zijn vroegere tegenwerking, zoals de legende ons dat zo vroom wil doen geloven: "sijn schult bekennende en om daer alrebequamste beteringe voor te doen, so heeft hij sijn officie gheresigneert ende hemselfe in dit clooster gheofferd"? In ieder geval is het zeker, dat Schutjes (Deel V) zich vergist, wanneer hij Petrus Crom in 1451 noemt als Prior te Coudewater.

Het Dodenboek vermeldt bij zijn dood op 16 februari anno 1460: "in d'orde gheweest zeven jaer". Dit alleen betekent reeds, dat hij pas in 1453 zijn geloften heeft afgelegd. Bovendien toont het feit dat hij de inkomsten van zijn dekenschap (prebenden) behield tot in 1452, heel duidelijk aan dat hij niet aanstonds bij zijn intrede in Coudewater alle schepen achter zich verbrand heeft, maar de zaak eerst heeft willen bekijken, alvorens hij zijn geloften afgelegd heeft. Een kloosterling, die in een orde de geloften afgelegd had, kon immers volgens het kerkelijk recht geen persoonlijk bezit meer hebben, maar moest afstand doen van alle bezit, ook van het bezit van prebenden. Bovendien was het zelfs voor die tijd onaanvaardbaar dat iemand die in een bijna honderdjarige orde intrad, binnen een jaar zijn proeftijd maakte, zijn gelofte aflegde en dan ook aanstonds nog tot Prior werd benoemd. Er bestaan trouwens ten overvloede nog twee documenten, waarin duidelijk naar voren komt dat Petrus Crom officieel nooit Prior van Coudewater is geweest, tenzij misschien in zijn laatste levensjaar. Wel is het mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat hij als man van veel gezag en ervaring tijdens de veelvuldige afwezigheid van Paulus Julhase, de feitelijke Prior en Confessor generalis, diens functie waarnam. Door de grote opbloei van het Coudewaters klooster was deze laatste namelijk reeds druk bezig met de stichting van nieuwe kloosters, o.a. te Soest en te Kampen. Maar in het document ter bevestiging van het klooster Mariënborg te Soest d.d.

25 december 1459 wordt hij nog steeds de Confessor van Coudewater genoemd:
"Pauli Julhase dudum locum tenentis confessoris generalis domus seu
monasterii siti ad locum dictum Coudewater Leodiensis diocesis".

Wanneer hij zich echter op 4 maart 1461 presenteert bij de bisschoppelijke curie te Utrecht, noemt hij zichzelf "Prior en confessor generalis van het klooster Mariënburg te Soest". Het sterkste bewijs tegen de mening van Schutjes is echter wel het pauselijke document aan deken Martinus Steenbergh van de St. Jan d.d. 4 oktober 1456 (Arch. Vat. Reg. 463, fol. 33), waarin Paulus Julhase zelfs officieel door Rome als "Pater" te Coudewater wordt aangesteld. Zoals we immers reeds vermeldden, was hij de man, die als afgevaardigde van het moederklooster te Stralsund het klooster Coudewater tot grotere bloei bracht, meer dan men op het eerste gezicht zou vermoeden. Hij betekende voor de gemeenschap van Coudewater zoveel, dat de Zusters en Broeders, zo zij al niet bang waren dat er een terugslag zou komen wanneer deze man op een gegeven moment door het moederklooster zou worden teruggeroepen, zij toch in ieder geval uit grote dankbaarheid en erkentelijkheid deze man graag als raadgever in hun midden wilden behouden. Tot dan toe stond hij immers nog steeds onder gehoorzaamheid van de Abdis en het klooster te Stralsund. Daarom zonden de Zusters en Broeders in 1456 een verzoekschrift aan de Paus, waarin zij Hem voor Paulus Julhase ontheffing vroegen van zijn gehoorzaamheid aan het klooster te Stralsund en zijn vaste aanstelling tot "Pater" te Coudewater. De Paus stuurde daarop zijn antwoord aan de deken van de St. Jan, dat als volgt luidde:

"Calixtus, bisschop, dienaar der dienaren Gods, aan onze geliefde zoon, den deken van St. Jan Evangelist te 's-Hertogenbosch in het bisdom Luik, heil en apostolische zegen. Gaarne geven wij gehoor aan de eerbiedige wensen en verzoeken vooral ten behoeve van kloosters en andere godvruchtige plaatsen en personen, die zich daar op een vroom leven en de studie toeleggen, en verlenen daarvoor de nodige gunsten.

Zo is ons onlangs namens onze beminde Dochteren in Christus, de abdis en de Zusters van het klooster van O.L. Vrouw en der H. Birgitta, ter plaatse genaamd "Coudewater" van dezelfde Orde der H. Birgitta in het bisdom Luik, een verzoek toegekomen, hetwelk inhield, dat genoemd klooster waarin kloosterlingen van beiderlei geslacht onder passende, gelukkige en heilzame leiding leven,

- dat verder onze beminde zoon Paulus Julhase, kloosterling van het klooster Marieneten buiten de muren van Stralsund van dezelfde orde in het diocees Schwerin, van hetwelk het klooster van Coudewater afhankelijk is en in hetwelk hij wettelijk geprofeest is,

- dat deze (Paulus Julhase) door onze beminde Dochters in Christus, de abdis en Zusters van Marieneten, naar het genoemde klooster ter plaatse genaamd Coudewater gezonden is en aangesteld en afgevaardigd als "Pater",

- dat wijdere genoemde Paulus in het klooster ter plaatse genaamd

Coudewater voor de nauwkeurige naleving van de Regel dier orde zodanig met voorbeeld en woord geijverd heeft en bewerkt heeft, dat genoemd klooster grotelijks aangegroeid is en nog onnoemelijk meer naar alle verwachting aangroeien zal; daarom wordt ons door de abdis en de Zusters van Coudewater gevraagd, dat genoemde Paulus moge worden ontheven van de gehoorzaamheid aan de abdis en Zusters van Marieneten verschuldigd en hem te bestendigen in zijn bediening van "Pater" te Coudewater.

Wij echter, die gaarne naar omstandigheden gebruik maken van onze apostolische goedgunstigheid om kloosters, heilige plaatsen en daarin daarin levende God dienende personen te helpen tot een rustig leven overeenkomstig hun staat, wij hebben aangaande dit geval geen genoegzame inlichtingen en daarom laten wij het over aan uw discretie, gelijk wij door dit apostolisch schrijven doen, te beslissen of het inderdaad zo is en de toestemming der abdis van Marieneten aanwezig is.

Zo ja, dat gij dan genoemde Paulus ontslaat van zijn gehoorzaamheid en hem bestendigt en benoemt tot blijvende "Pater" aldaar, zodat genoemde Paulus door Marieneten uit Coudewater niet tegen zijn wil door wie dan ook kan worden teruggeroepen, verklarende voor ongeldig alwat dienaangaande door welke macht ook tegenstrijdigs, hetzij wetend of onwetend gedaan zou worden. En dit niet tegenstaande de apostolische constitutiën, verordeningen en gewoonten der genoemde orde en alwat er tegen kan zijn in het algemeen en in het bijzonder. Gegeven te Rome, bij St. Pieter, in het jaar des heils Onzes Heren 1456, IV van October, het tweede van ons Pontificaat".

Geraadpleegde bronnen (hoofdstuk IV)

Dodenboek van Coudewater:	Uden, Maria Refugie
Kronieken van Coudewater:	Uden, Maria Refugie
G. Brom:	"Archivalia in Italië" (uitg. Den Haag, 1908-1914) Bissch. Archief te Den Bosch
Kard. J. de Jong:	"Handboek der Kerkgeschiedenis" (uitg. Utrecht, 1948)
Drs. H.P.H. Jansen:	"Middeleeuwse geschiedenis der Nederlanden" (uitg. Utrecht, 1965)
T. Nyberg:	"Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters" (uitg. Lund, 1965)
Cijnsboeken	Rijksarchief te Den Bosch.
Drs. L. v.d. Meerendonk:	"Tussen Reformatie en Contra-Reformatie" (uitg. Tilburg, 1967)
G. v.d. Elsen en D. Hoevenaars:	"Analecta Gysberti Coeverinckx" (uitg. Den Bosch 1905-1907)
L.H.C. Schutjes:	"Geschiedenis van het bisdom Den Bosch" (uitg. St. Michielsgestel, 1873).

Wordt vervolgd

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 1962

Henk de Werd

Maart 1994. Gemeenteraadsverkiezingen, die anders zijn dan anders. Een groot aantal stemgerechtigde Rosmalenaren in Heiduin en op 't Heeseind ging immers over naar Maasdonk, terwijl ook de dreiging van een annexatie of amputatie van Rosmalen ongetwijfeld een rol zal spelen.

Na de traditionele gemeenteraadsverkiezingen in de vijftiger jaren met voor Rosmalen een partij, een lijst, voor middenstanders (Coppens, Heijmans), voor boeren (Tibosch) en arbeiders (Noppen) ging in 1962, althans voor Rosmalense begrippen, de boel op zijn kop.

Na het vertrek van burgemeester Von Heijden in 1955 startte zijn opvolger, burgemeester L.A.J. Mazairac, een aantal uitbreidingsplannen op, met als gevolg een explosieve groei van de bevolking. De plaatselijke politiek werd daar in 1962 duidelijk

STEMMING ter verkiezing van de leden van de Gemeenteraad van

ROSMALEN

op woensdag 30 mei 1962

De burgemeester maakt bekend, dat voor deze stemming de onderstaande lijsten van kandidaten gelden.

Dit biljet heeft bij de stemming niet te worden overgelegd.

Elke kiezer ontvangt ten minste drie dagen vóór de dag van de stemming een persoonlijke oproeping, welke aan de voorzitter van het stembureau moet worden overhandigd.

1
Steenbakkers geb.
van der Wieleh, C.
Noppen H. W.,
Rosmalen.
van Hoof, Chr.,
Rosmalen.
Vloet, J. C. M.,
Rosmalen.
Noppen, J. F.,
Rosmalen.
van Griensven,
M. L., Rosmalen.
Pannings, J. P.,
Rosmalen.
van Hoof, W. G.,
Rosmalen.
van Stuijvenberg, D.,
Rosmalen.
van Lee, P.,
Rosmalen.
van Pinsteren, A.,
Rosmalen.
de Gerdie, J. Th.,
Rosmalen.

2
Heijmans, Th.,
Rosmalen.
van Crijf, J. P.,
Rosmalen.
Coppens, E. J.,
Rosmalen.
Heijmans, G.A.J.M.,
Rosmalen.
van Hergen, L.,
Rosmalen.
Pannings, M. F.,
Rosmalen.
van den Elzen, A.,
Rosmalen.
van den Berg, J.,
Rosmalen.

1	(vervolg (pag 2))	4	(vervolg (pag 5))
	Steenbakkers geb. van der Wieleh, C. Rosmalen. van der Donk, J., Rosmalen. Maas, A. R., Rosmalen. van der Plas, W. H., Rosmalen. Slegers, W. H., Rosmalen. van Antwerpen, M. F., Rosmalen. van den Neuwendijk, A., Rosmalen.	Tibosch, S. M., Rosmalen. Schimmel, J. Th., Rosmalen. van Halveit, H., Rosmalen. Coppens, N. J., Rosmalen. van Gervet, J., Rosmalen. van Nistelrooij, C. C., Rosmalen. J. G., Rosmalen. van Nistelrooij, J. F. S., Rosmalen. Coppens, A. W., Rosmalen. Dollvoet, J. A., Rosmalen. Savelkoul, H. J. G., Rosmalen. Henegraaf, M. J., Rosmalen. Voets, M. L. J., Rosmalen.	Minkels, M. M., Rosmalen. van Mulstkom, M., Rosmalen. van der Ven, C. H., Rosmalen. Versteijnen, A. N., Rosmalen.
	3 Huijgens, P., Rosmalen. Hoedemakers, P., Rosmalen. Maréchal, F. J. P., Rosmalen. Verbooven, J.W.J.P., Rosmalen.	3 van Dach, A., Rosmalen. van den Elzen, A., Rosmalen. de Haas, L. N., Rosmalen. Penningh, A., Rosmalen. van Pinsteren, Th. J., Rosmalen. van Lee, W. J. P., Rosmalen.	6 Partij der Vernieuwing Stienstra, J. H. H., Rosmalen. van der Biezen, H. R., Rosmalen. Deeters, A.G.A.M., Rosmalen. van der Wist, A., Rosmalen. Kruitweggen, W. Th. H., Rosmalen. Verantwoord, A.L.M., Rosmalen. der Kinderen, M., Rosmalen. Hooft, J. C. A., Rosmalen. Abelen, C. N., Rosmalen. Schuring, M. W., Rosmalen.
	3 Huibenaars, M. E. G., Rosmalen. Nabuurs, M. E. G., Rosmalen. Huibens, H.A.V.M., Rosmalen. van Straalen, A.J.F.A., Rosmalen. van den Boegart, L.P.M., Rosmalen. Michele geb. Priem, M.C.P.J.M., Rosmalen. Lengenberg, A. J., Rosmalen. de Wit, A. H., Rosmalen. Bertonvil, W. L. A., Rosmalen. van Dinther, J.P.H., Rosmalen. van Heeren, J.W.M., Rosmalen. Stem, H. J. F. M., Rosmalen. Plasschaert, M. A., Rosmalen. Vos, C. W., Rosmalen.	7 Partij voor Iedereen van der Valk, Th. C. J., Rosmalen. Lucassen, V. F. M., Rosmalen. Janssen geb. Nabuurs, M. E. G., Rosmalen. Huibens, H.A.V.M., Rosmalen. van Straalen, A.J.F.A., Rosmalen. van den Boegart, L.P.M., Rosmalen. Michele geb. Priem, M.C.P.J.M., Rosmalen. Lengenberg, A. J., Rosmalen. de Wit, A. H., Rosmalen. Bertonvil, W. L. A., Rosmalen. van Dinther, J.P.H., Rosmalen. van Heeren, J.W.M., Rosmalen. Stem, H. J. F. M., Rosmalen. Plasschaert, M. A., Rosmalen. Vos, C. W., Rosmalen.	

Dit biljet is eveneens bestemd voor uw eventuele medebewoners

Kandidatenlijst gemeenteraadsverkiezingen Rosmalen 1962. Coll. H. de Werd

De Kandidaten van de Partij der VERNIEUWING

Lijst 6

- Stienstra J. H. H.
- v. d. Brezen H. A.
- Deckers A. G. A. M.
- v. d. wijst A.
- Krultwagen W. Th. H.
- Verzanvoort A. L. M.
- der Kinderen M.
- Hoofs J. C. A.
- Abelen C. N.
- Schuring M. W.

Wilt U een geschikte kandidaat
in de Rosmalense Gemeenteraad,
neem dan het juiste besluit:
breng Uw stem
op TOONTJE v. d. WIJST uit.

Kandidaten lijst 6. Zie ook Rosmalla jaargang 3, nummer 2, blz. 28.
Coll. H. de Werd

villapark "Eikenburg". Met alle respect overigens voor de bewoners van deze wijken is het toch een eenzijdige samenstelling". De Partij van de Vernieuwing schrijft, dat hun kandidaten "een weerspiegeling zijn van het sociaal en maatschappelijk bestel in Rosmalen (werkgever, werknemer, ambtenaar, agrariër, enz.). Dit zijn de feiten, waarom de Partij der Vernieuwing niet met lijst 7 van Theo van der Valk in zee wenst te gaan. Daarom vragen we ons in ernst af - en met ons vele anderen - waarom onze kandidaat nr. 1, de heer Stienstra, waar u toen zo graag mee wenste samen te gaan, nu op zulke onfaire en onsportieve wijze door U moest worden aangevallen".

U ziet het, de brief liegt er niet om. Het is duidelijk een gevecht tussen personen. Theo van der Valk verwijt Stienstra zakelijke belangen te hebben in de gemeente. "Noch de heer Stienstra, noch de overige kandidaten van lijst 6 hebben zakelijke belangen bij een eventueel lidmaatschap", zegt de brief dan en er wordt op gewezen dat Stienstra er zich van bewust is, "dat hij als lid van de raad met de gemeente GEEN ZAKEN MEER MAG EN KAN DOEN". Zelfs de manier van reclame maken van Stienstra's lijst 6 en het zich presenteren aan de bevolking schijnt bij Theo van der Valk ergernis gewekt te hebben. De open brief zegt dan: "De Partij der Vernieuwing werd 1½ jaar geleden opgericht. Ze geniet de financiële steun van een 35-tal weldenkende Rosmalense ingezetenen, die het grote belang van deze nieuwe groepering hebben ingezien, mede waardoor het ons mogelijk werd deze propaganda te voeren".

Tot zover de open brief.

Wat hadden de diverse partijen te bieden?

Theo van der Valk vraagt als lijsttrekker van zijn partij in zijn verkiezingskrant aan-

brief verweten dat zijn groepering "te weinig rekening houdt met de oorspronkelijke Rosmalense bevolking. Dit blijkt thans wel uit de samenstelling van uw lijst. De daarop voorkomende kandidaten wonen allen nauwelijks 2 jaar in de gemeente. Erg kort om reeds alle Rosmalense belangen goed te onderkennen. Van deze kandidaten woont 94% in het villapark "Gele Hoeve" of

UW STEM IS GOUD WAARD !

**STEMT
LIJST**

7

**PARTIJ VOOR IEDEREEN
VAN DER VALK**

Leg Uw stem niet op de WAAGSCHAAL, maar op de WEEGSCHAAL!
Het gemeenschapsbelang weegt zwaarder dan persoonlijke of groepsbelangen.
Het is doorslaggevend voor de welstand van Uw gemeente en voor het geluk van iedereen.

**Geeft daarom Uw stem aan de
PARTIJ VOOR IEDEREEN
zij zal goed besteed zijn**

Weest op Uw hoede

MAKELAAR J. STIENSTRA

Partij voor de Vernieuwing

1. Doet het U prettig aan, dat een man met grote zakelijke- en grondbelangen in Rosmalen, door het oprichten van een politieke partij de mogelijkheid opent, dat zijn persoonlijke belangen die van de gemeenschap doorkruisen ?
2. Door een dure reclame verhoogt een kandidaat zijn bekwaamheid niet.
3. Indien elke activiteit met geld moet worden gekocht, ontbreekt de onmisbare en spontane medewerking van de burgerij.

TH. VAN DER VALK

Partij voor iedereen - LIJST 7

1. Geen der kandidaten heeft enig persoonlijk belang in de gemeente. Zij allen willen het algemeen belang dienen onder het motto : niet apart, maar samen.
2. Lees, wat over onze kandidaten is geschreven. Stuk voor stuk zijn het mensen van grote bekwaamheid. Goede waar prijst zichzelf aan !
3. Onze geldmiddelen zijn gering. Spontane medewerking van de burgerij stelt ons in staat ons op bescheiden wijze aan de kiezers voor te stellen.

PARTIJ voor IEDEREEN ROSMALEN

Samen werken is samen doen

Een gemeenteraad is een gemeenschapsraad. Dat wil zeggen een gemeenschapsraad zoekt contact met alle maatschappelijke organen. Zij steunt en subsidieert de daar onze organen te nemen initiatieven van algemeen belang en moedigt ze aan. Hierbij mag gedacht worden aan:

- Woningbouwvereniging
- Milieuvereniging
- Jeugd- en Sportorganisaties

Maar bij alles respectievelijk de gemeenteraad het particuliere eigen- dom en initiatief, 1948!

- Grond na bouwteek maken tegen kortrijk teruggeven aan de eigen bewoner
- Volledige vergoeding bij onafgelegen van woningen en bedrijfs- panden
- Hypotheekgarantie tot 90% bij goedkopere tolkswohnungen kinder- ambtelijke moedelijkheid

VOOR ALLEMAAL GELIJKE KANSEN

„In de Iefgemeenschap Rosmalen gelijke kansen voor iedereen!“ Dit is het motto waarom de „Partij voor Iedereen“ met een lijst uitte- kend kandidaten aan de gemeen- raadsverkiezingen op 30 mei a.s. deelneemt.

De „Partij voor Iedereen“ wenst zo- veel mogelijk burgers van de ge- meente bij het werk van de ge- meenteraad te betrekken. Zij meent dit te kunnen bereiken door de vorm- ing van commissies uit de burge- rij, die zich met bepaalde vraag- stukken zullen bezig houden. Deze commissies, in bepaalde gevallen door het college van B. en W. in- i- tiatief te roepen, zullen tot taak hebben de raad en de burgerij over de door haar bestudeerde proble- men te adviseren.

Tot nog toe was de situatie zo, dat het grn. van de plaatselijke bevol- king geen idee had van de kwaliteit- heid en de belangrijkheid van vraagstukken, die zich in de ge- meente voordoen.

Zij heeft evenmin voor welke pro- blemen het dagelijks bestuur van de gemeente vaak gesteld wordt en haar ontgaan dus ook de moelijk- heden die de raad meermalen te overwinnen heeft. Vooral bij ver- overwinningen en gunstige resultaten

afwerpende besluiten kan nemen. Als een deskundige commissie de gelegenheid zou krijgen zich met B. en W. te verdiepen in de diverse problemen, zullen hieruit adviezen voortvloeien, waarmee juist slechts het gemeentebestuur zijn voordeel zal kunnen doen. Want rechtstreeks zal ook de burgerij daarvan de vruchten plukken, omdat daarmee haar aanzicht doordringt in het be- zinnend, dat uiteindelijk te besluiten heeft!

Op deze wijze ontstaat een waa- selwerking die iedereen zal toejuichen omdat iedereen daar baat bij zal vinden.

Prettig leven en wonen

In een gemeenschap leven zeer jonge en jonge mensen, mensen van middelbare en meer middelbare leeftijd, ook oudere men- sen.

Zij leven in verschillende wijken en kernen, zij hebben verschillende beroepen. Deze wijken moeten leefbaar zijn, dus een eigen karakter bezitten..... en goede straten..... en goed licht..... en speel- plaatsen voor de kinderen. Misschien ook gevarieerde woongelegenheden voor de oude- ren onder ons, maar zeker winkels. De wijken moeten mooi, praktisch en veil- ige zijn. De woning voor het grote en het, grotere gezin mag er niet in ontbreken. En

er moet werkgelegenheid zijn vlakbij. Waarom „een huis in de rij“ voor Uw zoon, die op de boerderij werkt? Waarom geen prettige woning bij het werk?

Door onze gemeente loopt de grote en ge- vaarlijke Rijksweg, waar vele ernstige en minder ernstige ongelukken gebeuren. Ook onze kinderen, die zich het gevaar niet altijd bewust zijn, moeten er gebruik van maken. Wordt het geen tijd dat wij maatregelen ter beveiliging van onze kinderen nemen? In onze gemeenschap leven oude en mooie gebouwen, die in deze moderne tijd verloren dreigen te gaan. Dat mag niet gebeuren. Er moet ook hier iets aan gedaan worden.

Lijst 7 UW kandidaten

- Th. C. J. van der Valk
- V. F. M. Loranen
- M. E. G. Janssen-Nabuurs
- B. A. V. M. Huijgens
- Dr. A. J. F. A. van Straalen
- Drs. L. F. M. van den Bogaert
- M. C. F. G. M. Michels-Primo
- A. J. Langenberg
- A. H. de Wit
- W. L. A. Betsouw
- J. P. H. van Dintter
- Drs. J. W. M. van Haaren
- H. J. F. M. Stam
- M. A. Plaschaert
- C. W. Vos

DE PARTIJ

7 voor iedereen
en anders geen!

GEZIN EN SCHOOL

De levende bracht van onze gemeenschap is ons gezin, en de kinderen hebben de toekomst, tenminste..... als er scholen zijn voor voorgericht onderwijs en geld om te studeren.

Gemeentelijke studiebeur- zen kunnen daarbij helpen. En ook „Den Bosch“

als er tenminste plaats is op de scholen. Er zijn daar scholen met 1.000 kinde- ren.....

IS UW KIND OOK IN

Kunnen HIER geen scholen voor technisch-, huishoud-, maar in middelbaar onder- wijs komen?

Wij zijn samen met 10.000 mensen. Met de huidige meentien zijn we wel met 20.000 mensen. Moet de Kraaistraat in eigen school hebben?

Maar de jeugd gaat niet al- leen naar school. Een ge- zonde jeugd leeft nu in een gezond lichaam en in sport- leef kind wordt een succes- rijk mens.

Met subsidie en vrijstelling van belasting kan de ge- meente helpen met speel- plaatsen, sporthal en mate- riële, ook in zijn vakanties.

Maliskamp

Th. C. J. van der Valk, lijst 7 een bekwaam sociaal werker

Bovenaan de lijst van „De Partij voor Iedereen” staat de naam van de heer Th. C. J. van der Valk, 4 maart 1919 te Loosduinen geboren.

Van jongsaf trok hem het sociaal-maatschappelijk werk, dat tot dusver ernstig was verwaarloosd, sterk aan. Na de voltooiing van zijn gymnastische studies, aangevuld met een zeer grondige filosofische en sociologische scholing op universitair niveau, richtte hij dan ook zijn werkzaamheid op de zorg voor de lichamelijke, geestelijk en stoffelijk misdeelde en gehandicapte mens.

Uit "Partij voor Iedereen, Rosmalen", 1962. Coll. H. de Werd

welke richting deze gemeente zich zal gaan ontwikkelen; het gemeentebestuur moet meer een instituut worden van dienstbetoon voor de burgerij: er is in Rosmalen geen enkele instelling op het gebied van het individueel maatschappelijk werk, uitgezonderd het Wit-Gele Kruis.... Zo maar wat voorbeelden uit die 5 punten van Theo van der Valk. Theo Heijmans van lijst 2 pleit voor een gemeenteraad die steeds op de bres staat voor de belangen der gemeente Rosmalen, voor een goed verzorgingspeil, voor een goede riolering voor heel de gemeente, een goed wegennet voor heel Rosmalen. Ook deze partij zoekt naar een "bevredigende oplossing voor het lager-onderwijsprobleem op de Kruisstraat", wenst een belangrijke verhoging van het vergoedingsbedrag per leerling en streeft naar vormen van voortgezet hoger onderwijs in Rosmalen. Heijmans zegt in zijn verkiezingspamflet, dat "een zwembad moet worden aangelegd". Volgens hem moet er in Rosmalen een bejaardenhuis worden opgericht en ook hij vraagt de nodige aandacht voor het culturele

dacht voor met name voortgezet onderwijs in Rosmalen en hij stelt zich de vraag: Moet Kruisstraat een eigen school hebben? Hij pleit tevens voor speelplaatsen, een zwembad en een sporthal. De diverse wijken "moeten leefbaar zijn, dus een eigen karakter bezitten en goede straten hebben en goed licht en speelplaatsen voor de kinderen; misschien ook geschikte woongelegenheden voor de ouderen onder ons, maar zeker winkels. De wijken moeten mooi, praktisch en veilig zijn". Lijst 7, de Partij voor Iedereen, had nog 5 programmapunten van geweldig belang, waarin het sociaal-maatschappelijke als rode draad fungeert: Een grondige analyse van de structuur van Rosmalen, ten einde vast te stellen in

en sociale leven. "Zeg, hé, bouwt mee, Stemt dus lijst 2" is de leus van deze partij, waarvan Theo Heijmans, oud-wethouder, de lijsttrekker is.

De Partij der Vernieuwing propageert een bejaardentehuis met betaalbare prijzen en wil daarnaast "ook voor de bejaarden zelfstandige woongelegenheden scheppen tegen betaalbare huren". De partij is voorstander van een krachtig agrarisch volksdeel in Rosmalen: "Bij onttrekken van landbouwgronden voor de woningbouw dienen de eigenaar en de pachter volledig schadeloos gesteld te worden". De Rosmalense middenstand dient volgens deze groepering een vinger in de pap te hebben bij het maken van plannen voor winkels in nieuwe woonwijken. "Bestaande bedrijven moeten niet doodgedrukt worden door een teveel aan zaken".

Op 30 mei 1962 gingen de Rosmalense inwoners dan naar de stembus. Er werden 4829 geldige stemmen uitgebracht.

De uitslag was als volgt:

Lijst 1: Noppen. 619 stemmen.

Gekozen werden: H.W. Noppen, J.C.M. Vloet (voorkeurstemmen).

Lijst 2: Heijmans. 615 stemmen.

Gekozen werden: Th. Heijmans en J.P. v. Creij.

Lijst 3: Huijsmans. 421 stemmen.

Gekozen werd: P. Huijsmans.

Lijst 4: Tibosch. 880 stemmen.

Gekozen werden: S.M. Tibosch, J.Th. Schimmel en H. v. Helvoirt.

Lijst 5: Van Osch. 670 stemmen.

Gekozen werden: A. v. Osch en A. v.d. Elzen.

Lijst 6: Partij der Vernieuwing. 981 stemmen.

Gekozen werden: J. Stienstra, H. v.d. Biezen en A. Deckers.

Lijst 7: Partij voor Iedereen. 643 stemmen.

Gekozen werden: Th. v.d. Valk en V. Lucassen.

Het spektakel van de wethoudersverkiezingen kon beginnen. Tot de eerste dinsdag in september was er toen nog gelegenheid overleg te plegen en afspraken te maken. Op maandag 3 september 1962 meldde het Brabants Dagblad: "Tien Ros-

Kiezers van Rosmalen!

Wilt gij een gemeenteraad die steeds op de bres staat voor de belangen der gemeente Rosmalen?

Wilt gij het verzorgingspeil van Uw gemeente verbeteren?

Wilt gij een goede riolering voor h el de gemeente?

Wilt gij een goed wegennet voor h el de gemeente?

Laat U niet imponeren door schone beloften, doch let vooral op daden.

Breng dan Uw stem uit op No 1 VAN LIJST 2
TH. HEIJMANS

LIJST No. 2

- 1 T.H. HEIJMANS
- 2 J. van der Valk
- 3 E. van der Valk
- 4 G. A. J. van der Valk
- 5 L. van der Valk
- 6 M. F. Penning
- 7 Drs. A. van der Valk
- 8 J. van den Berg
- 9 Toos Steenbekkers
- 10 J. van der Donk
- 11 A. R. Maas
- 12 W. H. van der Plas
- 13 W. H. Slegers
- 14 M. F. van Antwerpen
- 15 A. van den Nieuwendijk

 Zeg hé, bouwt mee, Stemt dus lijst 2

Lijst 2. Theo Heymans. Coll. H. de Werd

malense raadsleden - behorende tot vijf verschillende fracties - hebben besloten bij de wethoudersverkiezingen van morgen hun stem te geven aan de heer S.M. Tibosch (agrariër), thans ook wethouder, en de heer H.W. Noppen (75), thans raadslid. De heer Noppen (arbeider) zou wethouder worden in de plaats van de heer J.C.M. Vloet, die thans deze functie heeft. Een en ander verneemen we uit betrouwbare bron. Dezelfde bron verluidt, dat de twee nieuwe fracties die hun intrede doen in de Rosmalense gemeenteraad, buiten het overleg zijn gehouden. De nieuwe fracties zijn de Partij der Vernieuwing (3 zetels) en de Partij voor Iedereen (2 zetels). Wanneer de tien raadsleden hun voornemen inderdaad gestand doen, kunnen

KIEZERS VAN ROSMALEN.

Steeds heb ik getracht Uw aller belang in de Gemeenteraad zo goed mogelijk te behartigen. U kunt er op rekenen dat ik ook in de toekomst voor U op de bres zal blijven staan.

x
x
x

STEMT DAAROM WEDEROM OP

Jozef Vloet no. 3 van lijst I

Coll. H. de Werd

Raadsverkiezingen Rosmalen

Naar aanleiding van het feit, dat er in Rosmalen, door de partij der vernieuwing een circulaire werd rondgestuurd, waarop voorkomt de kandidaat A. v. d. Weijst, die zich voorstelt, als zijnde lid van het K.A.B.-bestuur, wil het bestuur van de K.A.B. hiernede uitdrukking geven aan zijn verwondering en ergernis. Verwondering, omdat deze kandidaat helemaal geen lid is van het K.A.B.-bestuur, en er bovendien nooit lid van is geweest. Ergernis, omdat deze kandidaat de naam der K.A.B. hiernede geen goed doet en men zich af mag vragen of deze z.g. K.A.B.-er, wel K.A.B.-er is in de juiste zin van het woord. Het doet de K.A.B. geen schade, als K.A.B.-ers menen zich kandidaat te moeten stellen voor een andere partij. Een K.A.B.-er is echter eenvoudig en geeft zich niet uit voor iets wat hij niet is. Laat hem dit gezegd zijn. Het K.A.B.-bestuur, Th. v. Pinxteren voorzitter.

Raadsverkiezingen in Rosmalen II

In uw dagblad van 23 mei j.l. uit het plaatselijk K.A.B.-bestuur te Rosmalen onder de rubriek „Uw eigen mening” kritiek op een folder van de Partij der Vernieuwing en richt zij een persoonlijke aanval op kandidaat A. v. d. Weijst. Hieromtrent wil ik graag het volgende opmerken: Het is jammer, dat er nog steeds personen zijn — vooral in de tijd van de verkiezingen — die geheel negatief zijn ingesteld. Dit negativisme spreekt ook duidelijk uit vorenbedoeld berichtje. Men deed er beter aan elkaars opvattingen te respecteren. Inderdaad, geacht K.A.B.-bestuur werd in een van onze aankondigingen echter de naam Van de Wijst abusievelijk vermeld, bestuurslid K.A.B. Tabrijke ingezetenen van Rosmalen echter, die betrokkene uit hoofde van zijn functie — ambtenaar bij de PTT — kennen, zullen hebben begrepen, dat hier was bedoeld bestuurslid KABO. Het za U ongetwijfeld bekend zijn, dat de KABO in het grote KAB-verband is opgenomen.

Namens de Partij der Vernieuwing,
A. Deckers.

Verkiezingen 1962. Coll. H. de Werd.

LIJST No. 3

P. HUYSMANS
Accountant
Hintham 75

16 Jaar zittend lid Gemeenteraad
Lid Raad van het Alg. Ziekenfonds
Lid Comité Armenzorg Par. Hintham

P. HOEDEMAKERS
Bouwkundige
Hintham 60

3 Jaar zittend lid Gemeenteraad
Lid Raad van het Alg. Ziekenfonds

F. MARECHAL
Vertegenwoordiger
Prins Bernhardstraat

Lid eigen vervoer van de ouden
van daagen

J. W. J. P. VERHOEVEN
Weg- en Waterbouwkundige
Wilhelminastraat 99

Secr. werkgroep 100-jarig bestaan
Nimrod
Lid van het Oranje-comité

J. VRIENS
Hfd. der school Hintham
Hintham 4

Penningaar van het Oranje-comité

A. J. DE VRIES
Onderwijzer Hintham
Wilhelminastraat 101

Dir. Zangver. Oefening en Vermaak
Dir. Kerkkoor St. Lambertus-paroche

M. A. VAN LENT
Hintham 63

Voorzitter Oranje-comité

Lid Raad van het Alg. Ziekenfonds
Actief lid O.I.C.

J. VAN STIPHOLT
Bouwkundige
Hintham 62

Secr. Handboogschieten Nimrod
Bestuurslid O.I.C.

P. v. d. WASSENBERG
Wilhelminastraat 2
Isolatiebedrijf

Lid Oranje-comité
Bestuurslid Nimrod

W. C. GLOUIDEMANS
Taxateur - Rentmeester
Hintham 117

C. v. d. VELDEN
Verzekeringen
Wilhelminastraat

Wil men de puntjes op de i

STEMT DAN OP LIJST NO. 3

De Hinthamse lijst, lijst nr. 3. Coll. H. de Werd.

Na pijnlijke maidenspeech van raadslid De Valk

S. Tibosch en H. Noppen wethouders in Rosmalen

NIEUWE PARTIJEN STEMDEN BLANCO

(Van een onzer verslaggevers)

ROSMALEN, 5 sept. — De heren Tibosch en Noppen zijn door de gemeenteraad van Rosmalen benoemd tot wethouders voor de nieuwe zittingsperiode, die met de vergadering van gisteravond begonnen is. Deze vergadering heeft een ongekend groot aantal belangstellenden naar de voor deze gelegenheid uitgebreide publieke tribune getrokken. Zeker zestig inwoners en inwonsters van de gemeente volgden het gebeuren.

de vijf leden van de nieuwe partijen geen invloed uitoefenen op de wethouderskeuze, omdat de Rosmalense raad vijftien leden heeft....".

Inderdaad werden Steven Tibosch en Willem Noppen gekozen "tijdens een vergadering die door een ongekend groot aantal belangstellenden naar de voor deze gelegenheid uitgebreide publieke tribune getrokken. Zeker zestig inwoners en inwonsters. Theo van der Valk hield een maidenspeech, die er niet om loog. "Dat de twee nieuwe groeperingen in de raad met hun vijf raadsleden door de overige groeperingen van elk vooroverleg over de wethouderskeuze waren buitengesloten, vond de heer Van der Valk ondemocratisch en betreurenswaardig. Naar zijn mening had hun handelen voor en na de verkiezingen die bejegening niet gerechtvaardigd. "Zo is onze positie bij de wethoudersverkiezingen bij voorbaat geneutraliseerd", aldus de heer Van der Valk. "We zullen de consequenties bij de dadelijk te houden verkiezingen trekken...". De uitslag van de stemming was navenant". Tibosch en Noppen werden elk met tien stemmen gekozen. Vijf stembiljetten werden blanco ingeleverd. De commissieverkiezingen leverden een tweede incident op. Theo van der Valk en Vincent Lucassen stemden wel mee, waardoor elk lid met 12 stemmen gekozen werd. Toen de laatste drie commissieleden werden gekozen: J. Stienstra en H. v.d. Biezen (strafverordening) en A. Deckers (woonruimteverdeling), aanvaardden zij de verkiezing niet.

BOERDERIJEN EN HUN BEWONERS 1

Jan Verhoeven

Onder bovenstaande titel wil ik de vroegere bewoners laten herleven door voor Rosmalla enkele artikelen te schrijven. Bewoners die ik bezocht heb, gaven mij toestemming hun historie op te schrijven en te publiceren. Ik wil op deze plaats de familie bedanken voor haar medewerking om de gegevens boven tafel te krijgen; een kop koffie maakte voor mij de zaak compleet. Foto's en verdere gegevens kreeg ik mee, waarvoor nogmaals mijn dank.

Als eerste in deze rubriek worden de boerderijen van de familie Van den Hanenberg in en op het Sprokkelbosch beschreven. Ik wil mijn dank uitspreken aan Harry Coppens voor zijn medewerking; hij gaf mij ruimte voor plaatsing en zorgde voor bijbehorende foto's en prentjes.

Het oude nest 200 jaar oud

Als het spreekwoord "ieder huisje heeft zijn kruisje" ergens van toepassing is, dan is het zeker hier in het Sprokkelbosch. Hier volgt de geschiedenis van deze boerderijen voorzover ik haar kon achterhalen:

Rond de eeuwwisseling tussen de 18de en 19de eeuw woonde in het Sprokkelbosch op no. 76 een zekere Johannes Piet van Bon, die gehuwd was op 23-4-1769 met Henrica Hendriks van den Bosch. Deze Henrica was al weduwe van Jan van Lith en eerder weduwe van Jan van Lieshout. Johannes Piet van Bon bewoonde het huis en het was ook zijn eigendom. Uit zijn huwelijk met Henrica van den Bosch werd op 4-10-1780 Barbara Johanna van Bon geboren, die later getrouwd is met Johannes Kerkhof. Zij zijn zozegegd thuis ingetrokken. Johannes kwam uit de gemeente Maren-Kessel, wat blijkt uit het feit dat hij, toen hij in ondertrouw ging, dat ook ter plaatse werd afgeroepen (zoals gebruikelijk). Het huwelijk heeft vijf kinderen voortgebracht, te weten: Petrus, geboren op 20-5-1804; Gerardus, geboren op 28-7-1807; Adrianus, geboren op 31-3-1809; Johannes, geboren op 3-8-1810 en Marinus, geboren op 5-1-1812. Johannes Kerkhof

Johannes v. d. Hanenberg en zijn zuster Maria.

overleed op 5-4-1818. De weduwe bleef achter met vijf nog jonge kinderen. Ze hertrouwde op 23-5-1819 met Huibertus Wilhelmus van den Hanenberg, die geboren was te Geffen op 27-5-1777 als zoon van Wilhelmus Johannes van den Hanenberg en Elisabeth Theodorus van Elswijk. De Hanenbergers komen eigenlijk uit de hoek Dinther-Heeswijk-Loosbroek-Nistelrode. Willem Johannes was geboren te Heeswijk.

Terug naar Huibert van den Hanenberg (men zegt weleens den Huibert, ook wel den Huipert, waaruit blijkt dat het geen scheldnaam was). Vóór zijn huwelijk met Barbara Johanna van Bon was hij al weduwnaar van Hendrina Ruthgerus van der Vliert, die een dochter was van Rutgerus Gerrit van der Vliert en van Johanna Jan Heijmans uit Rosmalen. Huibert bracht uit zijn eerste huwelijk kinderen mee en ging wonen bij zijn Barbara, die al vijf kinderen had van Johannes Kerkhof. Hieruit blijkt maar weer wat vroeger allemaal maar kon. Ook schoonvader was nog op de boerderij. Uit een volkstelling uit 1860 blijkt, dat er behalve de familie Van den Hanenberg ook nog Martinus Kerkhof woonde. In 1866 kwamen er ook nog de twee kinderen bij van de dochter van Huibert, die gehuwd was met Nicolaas van der Doelen: Barbara en Johannes v. d. Doelen. En dan te bedenken dat er uit het huwelijk van Huibert en Barbara ook nog twee kinderen zijn geboren, te weten Johannes en Hendrina. Huibert van den Hanenberg is op 16-3-1856 overleden.

Stande vlnr: Marinus, Toon, Johanna Christina, Maria-Antoinette, Wilhelmina.
Zittend vlnr: Anna Gerarda, Johannes, Gerard, Alberta, Erica Johanna.

De boerderij *Het oude Nest* voor en na de opknapbeurt.

Aangevers waren Martinus Kerkhof, zijn stiefzoon en Jacobus Willem Torff, een veldwachter van 40 jaar oud. Huibert is 78 jaar oud geworden. Hij was weduwnaar van Hendrina van der Vliert en echtgenoot van Barbara van Bon.

Enige tijd voor het overlijden van Huibert kwam zijn zoon Johannes op de boerderij. Hij huwde op 16-5-1844 Maria van Venrooij, geboren te Nuland op 24-2-1814, dochter van Gerardus van Venrooij en Adriana Broeksteeg. Hij ging als landbouwer verder in het Sprokkelbosch. Waarschijnlijk is zijn moeder bij hem blijven wonen, want op 26-7-1858 is Barbara Johanna van Bon overleden, weduwe van Huibert van den Hanenberg, eerder weduwe van Johannes Kerkhof. Het overlijden wordt aangegeven door Petrus Kerkhof, 54 jaar oud en zoon uit haar eerste huwelijk. Weer terug naar Johannes van den Hanenberg en Maria van Venrooij. Uit dit huwelijk worden geboren: Willemijn, geboren op 27-2-1845; Lambertus, geboren op 24-9-1848 en Gerardus, geboren op 14-11-1850. Johannes was ook nog voogd over de twee kinderen van zijn zuster Elisabeth, die gehuwd was met Nicolaas van der Doelen. Maria van Venrooij is overleden op 22-10-1881 te Rosmalen. Johannes van den Hanenberg heeft nog jaren bij zijn zoon Gerardus gewoond en is overleden op 10-6-1902 te Rosmalen.

Gerardus van den Hanenberg, geboren 14-11-1850 huwt op 24-5-1882 te Rosmalen Johanna Verstappen, jongste dochter van Johannes Verstappen en Hendrika Verhagen uit Nuland. Johanna is geboren te Nuland op 12-10-1859. Uit dit huwelijk zijn Johannes Hubertus op 14-5-1883, Maria op 10-7-1885, Johanna Maria op 5-8-1887 en Gerardus op 27-6-1890 geboren. Vader Gerardus is overleden op 38-jarige leeftijd. Gerardus trouwde met Grada Westerlaken en verhuisde naar de Kruisstraat. Johanna Maris trouwde met Van den Bosch uit Nuland (hengstenboer) en Maria trad in het klooster. Johannes Hubertus van den Hanenberg (geboren op 14-5-1883) werd landbouwer op het Sprokkelbosch. Hij trad op 30-4-1920 in het huwelijk met Alberta Vos, geboren te Nuland op 6-3-1895 als dochter van Antonius Vos (Toon Bol) en Maria Verstappen. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren die op de grond van de boerderij zijn gebleven; de overige kinderen worden vermeld in de genealogische staat (die familieleden opgevraagd hebben), te weten: 1. Catharinus Antonius, geboren op 4-3-1924. Dit is Toon, die genoemd is naar het Catherineklooster, waar zijn Tante Maria is ingetreden (zie verderop). Toon trad in het huwelijk met Maria Adriana van Gaal, dochter van Robertus van Gaal en Anna Maria Versteegen, afkomstig uit Heesch. 2. Marinus Genesisus, geboren op 1-7-1929. Hij is gehuwd met Hartjes uit Oss; hij was landbouwer op het Sprokkelbosch en woont thans in Oss. 3. Johanna huwde met A. van de Ven (Toon); zij heeft ook op grond van thuis gebouwd, evenals haar broer Toon. Velen van ons zullen nog wel weten dat Johannes Hubertus van den Hanenberg bij zijn dochter An (Johanna) heeft gewoond en er zijn laatste levensjaren heeft mogen doorbrengen. De boerderij, die voorheen plus minus 8 hectaren groot was, is thans nog ruim een hectare groot en wordt gerund door Ad en René. Beiden hebben een maatschap in een varkensvermeerderingsbedrijf en werken daarnaast nog. Het

Gedenken wij in ons gebed

**JOHANNES HUBERTUS
VAN DEN HANENBERG**

weduwnaar van
Albertha Vos

Geboren te Rosmalen op 14 mei 1883 en overleden te 's-Hertogenbosch op 2 mei 1974, gesterkt door het H. Sacrament der Zieken. Begraven op het parochiekerkhof van de H. Lambertus te Rosmalen op 6 mei d.a.v.

Moeder van liefde, van smarten en van barmhartigheid, bid voor ons. 300 d. Pius X.)
Maria, Moeder van smarten, ik ben bedroefd over de ontstelenis, waarmede uw moederhart, bij de ontmoeting van Jezus op den kruisweg vervuld werd. Allerliefste Moeder, verkrijg mij, door de beproevingen van uw hart, de deugd van langmoedigheid (Raccolta bl. 120.)
R. V. Ned. Pl. 320.

Op een leeftijd die maar weinigen ten deel valt, is hij uit dit aardse leven heengegaan. Zijn hoge ouderdom is de bekroning geweest van een leven vol toewijding, het sluitstuk van een arbeidzaam en godvruchtig leven, want zijn leven is gekenmerkt door de spreuk „bidt en werkt“.

Nederig en eenvoudig is hij door het leven heengegaan. Thans is hem het leven niet ontnomen, maar in een beter veranderd: zijn aards verblijf is opgeheven en een eeuwige woonplaats is hem bereid.

Dierbare kinderen, ik dank u allen, speciaal mijn dochter Johanna, voor uw zorgende liefde en toegewijde hulp, waarmee gij mij steeds en in het bijzonder de laatste jaren hebt omgeven.

Houdt de gedachtenis van vader en moeder in ere en vergeet ons niet in uw gebed. Kleinkinderen, houdt vast aan het geloof, eert uw goede ouders, dan zal Gods onmisbare zegen steeds met u zijn.

Heer, geef hem de eeuwige rust en het eeuwige licht verlichte hem, dat hij ruste in vrede.

Gedenk in uwe godvruchtige gebeden
de Ziel van Zaliger

ALBERTA VOS

Weduwnaar van
JOHANNES VAN DEN HANENBERG

geboren te Rosmalen op 14 Maart 1895 en overleden te Rosmalen 29 Juli 1946, voorzitter van de H.H. Sacramenten.

Zij leefde rechtvaardig voor Gods oog, trouw in haar plichten als echtgenote en moeder, en toch, pijn en ellende en benauwdheden hebben haar gevonden en het lijden moest in haar de liefde tot God volmaken.

Ondoorgrondelijk zijn Gods oordeelen en onspoorlijk Zijn wegen en wie is er, die Hem zou durven vragen, waarom hij aldus deed? Heer uw H. Wil geschiede, wat Gij doet is welgedaan!

Beweent gij een waardgechtigenoetenmoeder, dan geschiedt dat niet om uw twijfel aan de verrijzenis, maar om uwe liefde, die betreurt mij verloren te hebben en wenscht mij weder te vinden.
H. Paulinus,

Mijn dierbare kinderen, uwe moeder verlaat U, doch waakt vanuit den hemel over u, hebt altijd liefde voor elkaar, eerbiedigt en bemint uw vader en vergeet mij niet.

Dierbare bloedverwanten, vaartwel en bidt voor mij.

Mijn Jesus, barmhartigheid. 300 d. afl.

P. Daamen Koster, Rosmalen.

Bidprentjes van Johannes van den Hanenberg en Alberta Vos.

huidige adres is Hondenberg 18.

Hieronder volgen nog wat nadere gegevens omtrent deze boerderij met bijgebouwen en zgn. boedelscheidingen. De grond, waar eens Johannes van Bon, Johannes Kerkhof, Huibert, Johannes Gerardus, Johannes en Marinus woonden en werkten en nu Ad en René van den Hanenberg wonen, was in 1832 volgens de O.A.T. (Oorspronkelijk Aanwijsbare Tafel) "sectie F 464-465-466-467-468 (huis met erf, tuin bouw en weiland); hooiland in de Lunensche Kampen 2-48-60 ha.; weiland in de weistrepen 2-44-70 ha.; grond van den armen van Rosmalen in pacht; bouwland in den Kerkenhoek; op Bruggen F 27 huis en tuin; bouwland in de Kattenbosch, op de plaats waar later de oudste zoon van Johannes Kerkhof en van Barbara van Bon, Peter Kerkhof heeft gewoond (deze was gehuwd met Catharina van Helvoort [dochter van Adriaan van Helvoort en van Antonetta Heijmans uit Rosmalen]; deze goederen waren huis, erf, bouwland en hakhout); ook was er nog een Hanenbergse kamp sectie B no. 4758 (bij Empel); bouwland in de Kattenbosch 6 kleine percelen: sectie F 554-555-556-557-846 en 449 (het laatste nummer is een perceel hakhout)".

Na het overlijden van Maria van Venrooij op 22-10-1881 is er door Johannes van den Hanenberg en zijn kinderen een memorie van successie opgemaakt op 5-5-1882: huis met erf, bouwland, opgaande bomen onder Rosmalen ter plaatse Sprokkelbosch kadaster no. F 1637-1638-1639, groot 1-53-10 ha.; een huis met schuur, erf, tuin en bouwland ter plaatse Bruggen no. F 466-464-467-1194 groot 1-68-50 ha. Vermeldenswaard is verder nog dat de boerderij in het Sprokkelbosch in juni 1923 is afgebrand. De familie is toen ondergebracht op de boerderij waar thans familie De Bijl woont. De herbouw, waarbij de boerderij in een andere richting is komen te staan, is verricht met waalklinkers die men gehaald heeft op het Fort Gewande. De aannemer was de firma Gebr. Pennings. Het bouwen moet voorspoedig gegaan zijn, want op 11-10-1923 kon men weer terug naar het oude nest. Daar de oude boerderij tot de grond toe was afgebrand, had men ook geen huisraad meer. Maar Tante Zuster Maria Genesis heeft met haar inzet, en ook met die van het klooster waar ze verbleef, veel spullen naar het Sprokkelbosch doen komen. Als dankbetuiging aan het klooster is Toon van den Hanenberg, die op het moment van de brand nog geboren moest worden, genoemd naar Moeder Overste; zijn namen zijn Catharinus Antonius. Ook zijn broer Marinus is met zijn tweede naam genoemd naar zijn tante en heet dan ook Marinus Genesisus. Bij het nazoeken van de familiegeschiedenis blijkt dat de familie tamelijk honkvast is en graag in de buurt blijft. Thans wonen in het Sprokkelbosch nog drie huishoudens die familie van elkaar zijn.

Ten slotte nog dit: de families Van den Hanenberg die in Rosmalen en Geffen wonen, zijn van oorsprong familie van elkaar, want in het verleden zijn de gebroeders Huibert en Jan van den Hanenberg met de gezusters Van der Vliert getrouwd. In de volgende Rosmalla hoop ik een familie uit de Kruisstraat met haar drie woningen te beschrijven.

SPONSORS

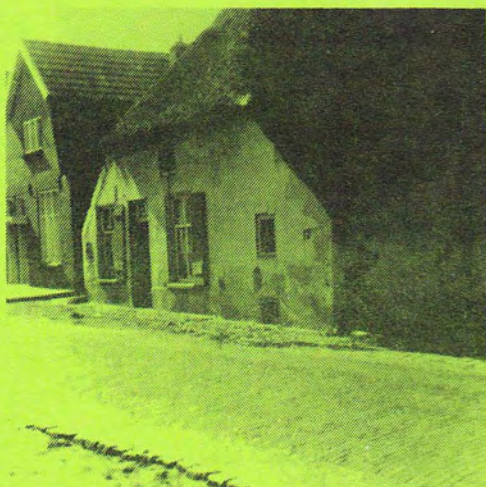
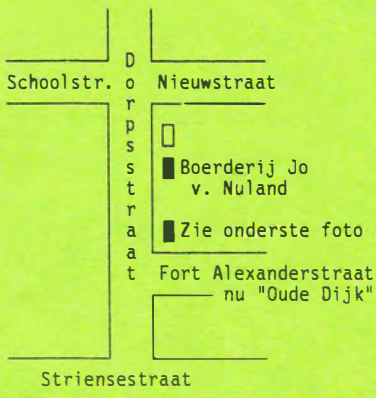
De uitgave van Rosmalla is mede mogelijk door de financiële steun van:
Abelen BV, Makelaarskantoor, Burg. Mazairaclaan 2, Rosmalen
Badbode Van Grinsven, Raadhuisstraat 4c, Rosmalen
Berg Autobedrijf, G. v.d., Hintham 162, Rosmalen
Berg Autoschadebedrijf, G. v.d., Hintham 160, Rosmalen
Bouwmans, Oliehandel, J., Tweeberg 1, Rosmalen
Creij & Van Hoek BV Grond- weg- en waterbouw, Huisbergenweg 6, Rosmalen
E.T.I. Bureau Linnenbank BV, Stationstraat 13, Rosmalen
Foto Stijntjes, Molenhoekpassage 5, Rosmalen
Gebouwservice H. Pennings & Zn BV, Europaplein 14, 's-Hertogenbosch
Gloude-mans BV, W., Hintham 117, Rosmalen
Heijmans BV, Ver. Bedrijven, Graafsebaan 13, Rosmalen
Hoedemakers en Zonen BV, Aannemersbedrijf P., Hintham 68, Rosmalen
Huijbregts en Peters Notarissen, Hoff v. Hollantlaan 5, Rosmalen
Jaropa Holding BV, J. Stienstra, Bruistensingel 100, 's-Hertogenbosch
Lambermont Assurantiebedrijf, A., Burg. Woltersstraat 1, Rosmalen
Lotus BV Pluimveeslachterij, Biestkampweg 2, Rosmalen
Mierlo, Advocatenkantoor van, Pioenroosstraat 20, Rosmalen
Modecentrum C. van de Graaf, Dorpsstraat 10, Rosmalen
P.B.O. Bouwbedrijf BV, Tuinstraat 6, Rosmalen
Pennings Bouwmaatschappij BV, H., Sportlaan 21, Rosmalen
Pennings en Zonen Bouwbedrijf BV, H., Dorpsstraat 4, Rosmalen
Piels, Technisch installatiebedrijf, Friezenstraat 7, Rosmalen
Rabobank Rosmalen, Raadhuisstraat 1, Rosmalen
Reijmers Schoenen BV, Dorpsstraat 26, Rosmalen
Timmers BV Bouwbedrijf, Heikampweg 6, Rosmalen
Uden BV, Aannemersbedrijf A. v., Vliertwijksestr. 38c, Rosmalen
Verstappen Handelonderneming BV, Kloosterstraat 5a, Rosmalen
Verstegen Schilderwerken BV, Oude Engelseweg 3a, 's-Hertogenbosch
Villa Fleurie, De Driesprong, Rosmalen
Voets Weg- en Waterbouw, Gebr., Pinksterbloemstraat 4, Rosmalen

INHOUDSOPGAVE

Van de redactie	1
Kinderliedjes en -versjes 3	1
Hannus d'n Heiboer	3
20 december 1921: 3 doden bij treinongeluk in Rosmalen	4
Nogmaals schrèpke gooien	8
Persoonsnamen in Rosmalense toponiemen	9
Op vrijersvoeten, begin 20 ^e eeuw	12
Van klooster tot psychiatrisch ziekenhuis 7	16
Gemeenteraadsverkiezingen 1962	21
Boerderijen en hun bewoners 1	30
Sponsors	36

IN HET VOLGENDE NUMMER O.A.

- Bij brand tijdig melden
- Kinderliedjes en -versjes 4
- En hopelijk veel ingezonden artikelen

Bovenste foto: Henk de Werd heeft deze foto rond 1965 gemaakt. Op de foto staat de boerderij van Jo van Nuland in de Dorpsstraat te Rosmalen afgebeeld, met daarnaast de woning van de familie Van Nuland en de kapsalon van Wim v.d. Donk (Wim Blom). Zie het bijbehorende kaartje.

Onderste foto: De Rosmalense Dorpsstraat met in het midden opnieuw de boerderij van Jo van Nuland. Het huis waar men tegenaankijkt, werd bewoond door Bertje v. d. Donk. Hier ging men de Fort Alexanderstraat in, richting de Bèrgt. Ook deze foto is rond 1965 gemaakt.